

**Monitorowanie problemów narkotykowych
w województwie świętokrzyskim
w 2016 roku**

RAPORT

Kielce
grudzień 2017 r.

Opracowanie: Departament Ochrony Zdrowia

Spis treści:

I. Wprowadzenie	3
1. Charakterystyka sytuacji społeczno – gospodarczej w województwie świętokrzyskim w 2016 r.	3
2. Warunki społeczno-ekonomiczne, postawy i obszary problematyczne aktywności dzieci i młodzieży polskiej.....	6
II. Opis sytuacji, epidemiologia, charakterystyka zjawiska narkomanii na terenie województwa	
1. Narkomania: Problemowe używanie narkotyków oraz konsekwencje zdrowotne i społeczne.....	8
2. Postawy wobec narkotyków i narkomanii.....	15
III. Opis i ocena posiadanych zasobów oraz podejmowanych działań w województwie	
1. Polityka.....	20
2. Ograniczanie popytu.....	21
2.1 Profilaktyka.....	21
2.2 Leczenie i rehabilitacja	33
2.3 Readaptacja społeczna.....	50
2.4 Ograniczanie szkód zdrowotnych	55
3. Ograniczanie podaży.....	56
4. Przeciwdziałanie narkomanii na szczeblu gminnym w 2016 roku	63
IV. Wnioski i rekomendacje.....	77
V. Streszczenie	79
VI. Załączniki.....	83

I. Wprowadzenie

Zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów narkomanii realizowane są w ramach Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011 – 2016.

Zjawisko narkotyków i narkomanii w Polsce monitorowane jest na podstawie dostępnych danych statystycznych, wskaźników, licznych ekspertyz oraz badań ilościowych i jakościowych, które swoim zasięgiem obejmują populację ogólną i społeczności lokalne. Działanie związane z monitorowaniem problemu narkotyków i narkomanii na poziomie wojewódzkim realizowane jest przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego od wielu lat, co pozwala na obserwację zachodzących zmian i wychwycenie nowo pojawiających się trendów na scenie narkotykowej, dotyczących między innymi zjawiska zażywania dopalaczy.

Niniejsze opracowanie stanowi informację zbiorczą o aktualnych kwestiach związanych z narkomanią na terenie województwa świętokrzyskiego. W dokumencie znalazły się dane pochodzące:

- z Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii,
- ze Świętokrzyskiego Oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia,
- z podmiotów leczenia uzależnień,
- z Komendy Głównej Policji i Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach,
- z Aresztu Śledczego w Kielcach,
- z urzędów miast i gmin z terenu województwa świętokrzyskiego.

Ponadto, w dokumencie zostały przedstawione działania podmiotów współrealizujących Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016 na terenie województwa świętokrzyskiego (Uchwała Nr XVI/297/12 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 30 stycznia 2012 r.).

1. Charakterystyka sytuacji społeczno – gospodarczej w województwie świętokrzyskim w 2016 r.

Ostatnie lata w województwie świętokrzyskim przyniosły sukcesywne obniżanie się liczby ludności. Na koniec grudnia 2016 r. zmalała ona do 1252,9 tys.. Należy zauważyć, że skala ubytku była jedną z najwyższych w kraju. W ostatnim roku utrzymało się wysokie tempo strat naturalnych oraz migracyjnych.

Mieszkańcy województwa świętokrzyskiego stanowią niewiele ponad 3% ogółu ludności Polski. Mniej liczne populacje zamieszkują jedynie województwa: opolskie, lubuskie

i podlaskie. W końcu 2016 roku region świętokrzyski zamieszkiwało 1.252.900 osób, tj. o 4.279 (0,3%) mniej niż rok wcześniej. Na terenie regionu świętokrzyskiego w 2016 roku podobnie jak w latach poprzednich zamieszkiwało więcej kobiet (51,23%) niż mężczyzn (48,78%). W populacji świętokrzyskiego przeważają mieszkańcy wsi (55,4%), odmiennie niż średnio w kraju.

Ludność na terenie województwa nie jest rozmieszczona równomiernie, o czym przesądzają zarówno warunki przyrodniczo-geograficzne, jak i społeczno-ekonomiczne¹.

Rynek pracy w województwie świętokrzyskim – 2016 rok

Według Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach wskaźniki dotyczące bezrobocia w województwie świętokrzyskim w 2016 r. kształtowały się na niskim poziomie i sukcesywnie malała liczba osób bezrobotnych. Rosła aktywność pracodawców w zakresach dotyczących:

- tworzenia nowych miejsc pracy, co uwidaczniało się w zgłaszanych przez nich ofertach zatrudnienia,
- tworzenia miejsc pracy niesubsydiowanych, czyli tworzonych i utrzymywanych samodzielnie, bez wsparcia środków publicznych,
- liczby nowych podmiotów gospodarczych,
- wzrostu poziom przeciętnego zatrudnienia.

Największe potrzeby zatrudnieniowe zgłaszano w branżach związanych z: przetwórstwem przemysłowym, handlem hurtowym i detalicznym oraz budownictwem. W porównaniu z rokiem poprzednim najbardziej wzrosła aktywność firm budowlanych (42,5% więcej ofert) oraz transportowych (o 30,6% więcej ofert).

W 2016 r. wskaźnik zatrudnienia był wyższy u mężczyzn niż u kobiet. Mieszkańcy wsi charakteryzowali się wyższym miernikiem zatrudnienia niż ludności miast. W 2016 r. najwyższy poziom wskaźnika zatrudnienia odnotowano w grupach wiekowych 35-44 oraz 45-54 lata, najniższy zaś wśród osób w wieku 55 i więcej lat oraz w najmłodszej grupie 15-24 lata. Największe zaangażowanie w procesie pracy miały osoby legitymujące się wykształceniem wyższym. Najniższy poziom wskaźnika utrzymywał się wśród osób najslabiej wykształconych (z wykształceniem gimnazjalnym i niższym).

¹ Raport o sytuacji społeczno - gospodarczej województwa świętokrzyskiego w 2016 – Urząd Statystyczny Kielce, file:///C:/Users/beanow/Desktop/raport_o_sytuacji_spooleczno-gospodarczej_2017.pdf - dostęp na dzień 12.10.2017 r.

Stopa bezrobocia w 2016 roku w regionie świętokrzyskim ukształtowała się na poziomie 10,8% i była wyższa o 2,5% od stopy bezrobocia odnotowanej w tym okresie w Polsce (8,3%). W odniesieniu do grudnia 2015 roku stopa bezrobocia w województwie w 2016 roku była niższa o 1,4%.

Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: skarżyskim – 19,6%, opatowskim – 16,6%, ostrowieckim – 14,5%, koneckim – 14,2%, kieleckim – 13,7%, starachowickim – 10,9%.

Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: buskim – 5,6%, pińczowskim – 7,7%, m. Kielce – 7,7%, sandomierskim – 8,6%, włoszczowskim – 8,6%, staszowskim – 9,1%, kazimierskim – 9,5%, jędrzejowskim – 9,1%.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w regionie systematycznie wzrasta.

Zauważalnym trendem na rynku pracy w regionie, jak i w kraju, jest wzrost liczby cudzoziemców, głównie obywateli Ukrainy, podejmujących pracę w Polsce. Najczęściej cudzoziemcy zatrudniani są przy pracach krótkoterminowych i sezonowych w rolnictwie, leśnictwie i budownictwie oraz w podmiotach z sekcji pozostałej działalności usługowej. Cudzoziemcy najczęściej podejmują prace przy pracach prostych oraz robotników przemysłowych i rzemieślników, często poniżej swoich kwalifikacji.

W 2016 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie 3.579,30 zł, tj. o 3,1% wyższym od notowanego w roku 2015. Średnia płaca w regionie rosła wolniej niż w kraju (3,8%), dlatego zwiększył się dystans do średniej płacy krajowej wynoszącej 4.277,03 zł. W 2016 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w świętokrzyskim było o 16,3% niż w kraju (przed rokiem o 15,8%).

Czynniki powodujące powstawanie ograniczeń na rynku pracy (m.in. niedopasowanie kompetencyjne, starzejące się społeczeństwo, spadek liczby osób będących w wieku produkcyjnym, osoby długotrwale bezrobotne, nisko wykwalifikowane oraz słabo zmotywowane do podjęcia pracy) mogą uchodzić za przyczyny używania substancji psychoaktywnych.

2. Warunki społeczno-ekonomiczne, postawy i obszary problematyczne aktywności dzieci i młodzieży polskiej²

Jak wynika z badań, polskie dzieci i młodzież w przeważającej większości (ok.75%) mieszkają wspólnie z rodzicami, w tym ok.18% tylko z matką. Ta tendencja jest malejąca i utrzymuje się głównie na wsi. Około 1/4 uczniów w dużych miejscowościach (20-500 tys. mieszkańców) mieszka tylko z jednym z rodziców (być może część z nich jest w rodzinach rekonstruowanych, internatach lub mieszka samodzielnie). Życie w niepełnej rodzinie wiąże się często z gorszymi warunkami materialnymi i sami uczniowie gorzej je oceniają. Istotnym zjawiskiem społecznym wpływającym na sytuację rodzinną i wychowawczą dzieci i młodzieży jest migracja zarobkowa, głównie w rodzinach ekonomicznie i społecznie słabszych. Zarówno środowisko rodzinne jak i rówieśnicze pełnią ważną rolę w życiu młodych ludzi. Dom to miejsce bezpieczeństwa, oparcia i autorytetu. Grupa rówieśnicza jest miejscem kształtowania środowiskowych wzorców zachowań. Obserwuje się wzrost znaczenia autorytetu rodziców, głównie matki i jednocześnie spadek znaczenia grupy, przy czym bardziej cenione są przyjaźnie niż koleżeństwo. Rozmowy wspierające z rodzicami dotyczą najczęściej nauki i planów na przyszłość, rzadko problemów osobistych i sporadycznie seksu. Od młodzieży oczekuje się pomocy w gospodarstwie domowym, lecz nie wymaga się pracy zarobkowej. Wpajanie zainteresowań kulturalnych rośnie wraz ze wzrostem wykształcenia i sytuacji materialnej. Swoją sytuację materialną jako dobrą i bardzo dobrą ocenia 2/3 uczniów, a ok.1/3 jako przeciętną i 6% jako złą (dorośli oceniają znacznie gorzej). Zadowolenie z kondycji materialnej rośnie wraz ze wzrostem wykształcenia, wielkością miejscowości i ma ogólną tendencję rosnącą. Młodzi ludzie pieniądze na wydatki pozyskują głównie od rodziców i osób bliskich, jednak ci z rodzin nisko sytuowanych muszą zarobić sami. Atmosfera szkolna i rówieśnicze relacje są częściej powodem satysfakcji niż stresu. Doceniani uczniowie są mniej podatni na stres. Poczucie zadowolenia rośnie wraz ze wzrostem samooceny umiejętności szkolnych. Autorytetem nauczycielskim zwykle jest jedna lub dwie osoby, poza tym są częste konflikty z nauczycielami (blisko 50% badanych). W kulturze szkolnej najczęściej występuje przemoc psychiczna (ok.21%), a w ogólnej skali przemocy to ok.39%. Najczęściej występuje publikowanie niechcianych treści, zdjęć oraz odtrącenie i wykluczenie z grupy. Częściej przemoc w szkole deklarują chłopcy i te osoby, które jej doznały. Najbardziej rozpowszechniona jest przemoc na wsi, a 91% uczniów uważa, że w ich szkole nie jest

² Opracowanie własne na podstawie Młodzież 2016 – raport z badania sfinansowanego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii

problemem. W szkołach, głównie zawodowych i technikach, najpowszechniejszym problemem związanym z zażywaniem substancji uzależniających jest przyjmowanie substancji psychoaktywnych, palenie papierosów, przyjmowanie narkotyków i w mniejszym stopniu picie alkoholu. Zdaniem połowy uczniów najważniejsze w życiu są takie wartości jak: miłość, przyjaźń i udane życie rodzinne lecz jednocześnie spada odsetek osób deklarujących jako priorytety życiowe posiadanie dzieci. Według respondentów kolejno znaczenie mają kariera, sfera materialna, komfort życiowy i rozrywki co uwydatnia słabnące znaczenie rodziny. Życiowe cele i dążenia młodzieży różnią się zależnie od płci i rodzaju szkoły. Chłopcy zwykle ze szkół zawodowych częściej wyrażają dążenia do dobrej pozycji materialnej i statusu, satysfakcjonującego seksu, rozrywkowego życia towarzyskiego i niezależności w pracy. Dziewczęta bardziej cenią miłość i przyjaźń oraz udane i spokojne życie rodzinne. Ponad połowa badanych uważa, że inteligencja i zdolności są kluczowe w poszukiwaniu pracy. Najczęściej deklarowanym rozwiązaniem problemów z zatrudnieniem jest wyjazd za granicę. Rośnie liczba osób skłonnych do podjęcia własnej działalności gospodarczej (3/5). Zdecydowanie dominuje postawa indywidualistyczna nad umiejętnością współdziałania i 75% młodzieży wyraża nieufność wobec innych. Zdecydowana większość (ok.75%) uważa się za patriotów z poczuciem dumy narodowej. Podobny odsetek uczniów uważa się za osoby wierzące, przy czym ilość ta ma tendencję spadkową lecz najczęściej pojawia się kryzys religijności. Religijność jest obserwowana częściej na wsi, a najrzadziej w dużych miastach. Preferowanym sposobem spędzania czasu wolnego są spotkania towarzyskie (85%) i wyjścia do klubów czy dyskotek (22%), a 1/3 uczniów uprawia sporty i mniej z nich gra w gry komputerowe. Zwiększa się popularność „nicnierobienia”, w sensie spania lub leżenia. Aktywność w internecie wiąże się przeważnie z kontaktami ze znajomymi (77%), słuchaniem muzyki (73%), oglądaniem filmów (50%), podobnie jak poszukiwanie informacji potrzebnych do nauki i związanych z zainteresowaniami, 1/3 spędza czas w sklepach internetowych, a 1/4 przy grach komputerowych. Ogólnie 3/4 uczniów to przeciętni internauci, a 1/5 to osoby nadużywające (świadczy o tym ilość czasu spędzonego online – ponad 6 godzin dziennie). Najwięcej osób (zwykle chłopcy) korzysta z gier liczbowych. Wzrostowi zainteresowania młodzieży grami na pieniądze, przy jednocześnie złej ocenie sytuacji materialnej rodziny, towarzyszy wzrost uzależnienia od hazardu. Zwiększył się odsetek uczniów mających wiedzę o miejscach możliwego zakupu narkotyków (47%). Najczęściej uczniom oferowano piwo (88%), marihuanę, haszysz, a około 1/3 z nich preparaty z konopi. Jednak ponad połowę uczniów przyznało, że nie zna użytkowników substancji psychoaktywnych. Odsetek uczniów (częściej chłopcy), którzy używali

narkotyków (głównie marihuana, haszysz, amfetamina, konopie ind.) w ostatnim roku to 17%. Najczęściej to słabsi uczniowie szkół zawodowych z dużych miast. Co piąty uczeń zażywa leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza. Odnotowuje się spadek użytkowników dopalaczy.

II. OPIS SYTUACJI, EPIDEMIOLOGIA, CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA NARKOMANII NA TERENIE WOJEWÓDZTWA

Informacje dotyczące charakterystyki zjawiska narkomanii na terenie województwa świętokrzyskiego, postaw wobec narkotyków i narkomanii oraz dostępności zostały szczegółowo przedstawione w **Raporcie z badań ankietowych zrealizowanych w Województwie Świętokrzyskim w 2015 roku - Używanie Alkoholu I Narkotyków Przez Młodzież Szkolną EUROPEJSKI PROGRAM BADAŃ ANKIETOWYCH W SZKOŁACH ESPAD.**

Raport został opublikowany na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w zakładkach: *Urząd – Departamenty – Departament Ochrony Zdrowia – Uzależnienie od substancji psychoaktywnych – Raporty i wyniki badań.*

1. Narkomania: Problemowe używanie narkotyków oraz konsekwencje zdrowotne i społeczne

Specyfika używania substancji psychoaktywnych wykazuje dużą dynamikę z uwagi na fakt coraz częstszego pojawiania się na „rynku” nowych środków o różnym sposobie oddziaływania na człowieka.

Główną konsekwencją przyjmowania substancji psychoaktywnych przez człowieka jest rozwój zespołu uzależnienia. Trzeba jednak pamiętać, że toksykomania prowadzi również do pasma problemów zdrowotnych, społecznych, ekonomicznych czy prawnych.

Jako szkody zdrowotne spowodowane przyjmowaniem substancji psychoaktywnych można wyróżnić m.in.³:

- uzależnienia,
- zaburzenia psychiczne (nerwice, psychozy, stany depresyjne i lękowe),
- pogorszenie stanu fizycznego, uszkodzenia narządów wewnętrznych (wątroby, nerek, układu krwiotwórczego i innych),

³Jędrzejko M., Współczesne teorie i praktyka profilaktyki uzależnień chemicznych i niechemicznych, Warszawa 2009 r.

- śmiertelne przedawkowania i zatrucia,
- infekcje wirusowe i bakteryjne,
- obniżenie zdolności (a nawet niezdolność) ośrodkowego układu nerwowego (OUN) do oceny sytuacji zewnętrznej, prowadzące do powstawania zagrożeń zdrowia i życia.

Zażywanie substancji psychoaktywnych przyczynia się także do poważnych szkód psychicznych. Wśród zaburzeń psychicznych spowodowanych przyjmowaniem substancji psychoaktywnych możemy wyróżnić takie, które są następstwem aktualnie trwającej intoksykacji oraz te, które są spowodowane uszkodzeniem pewnych struktur mózgu w wyniku ich przyjmowania.

Do konsekwencji używania narkotyków zalicza się również śmiertelne przedawkowania. Związane są one głównie z użyciem opiatów, barbituranów, a także niektórych narkotyków syntetycznych⁴.

Przyjmowanie substancji psychoaktywnych łączy się z występowaniem częstszych infekcji. Często do podawania substancji psychoaktywnych drogą dożylną używa się niesterylnych igieł i strzykawek, tak więc drobnoustroje dostają się bezpośrednio do krwi. Następnie, rozprowadzane po organizmie, są przyczyną stanów zapalnych różnych narządów. Ponadto osoby pod wpływem substancji psychoaktywnych częściej podejmują ryzykowne zachowania seksualne, przez co zwiększa się u nich ryzyko zakażenia chorobami przenoszonymi drogą płciową⁵.

Spożywanie substancji psychoaktywnych jest również zasadniczym powodem wykluczenia społecznego. Osoby znajdujące się pod wpływem substancji psychoaktywnych często są sprawcami wypadków samochodowych, czynów karalnych, przestępstw na tle seksualnym, zachowań agresywnych⁶. Stanowią zagrożenie zarówno dla samych siebie, jak i dla społeczeństwa. Spożywanie substancji psychoaktywnych prowadzi do wzrostu kosztów opieki medycznej, powiększenia się grupy osób chorych i niepełnosprawnych. Zjawisko używania narkotyków ma negatywne konsekwencje dla najbliższego otoczenia oraz zakłóca właściwe funkcjonowanie całego społeczeństwa rodząc szereg szkód i kosztów. Dlatego też używanie narkotyków nie może być kwestią społecznie obojętną.

⁴ K. Jędrzejko, Rośliny psychoaktywne – narkotyczne i halucynogenne, prezentacja multimedialna, Śląski Uniwersytet Medyczny, Katowice 2009 r.

⁵ H.P. Rang, M.M. Dale, J.H. Ritter, Farmakologia kliniczna,

⁶ Jabłoński P., Bukowska B., Czabała J., Uzależnienie od narkotyków PODRĘCZNIK DLA TERAPEUTÓW, Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, 2012

Reasumując, można uznać, że przyjmowanie substancji psychoaktywnych stanowi istotny czynnik podwyższonego ryzyka powikłań zdrowotnych oraz deficytów funkcjonowania społecznego. Jest to problem nie tylko poszczególnych osób i rodzin, ale w dalszej perspektywie zakłóca także prawidłowe funkcjonowanie całego społeczeństwa tworząc szereg szkód i kosztów.

Problem zakażenia HIV oraz zachorowania na AIDS

Poniższe zestawienie przedstawia liczbę zarejestrowanych przypadków zakażeń HIV, chorych na AIDS oraz liczbę zgonów chorych na AIDS na przestrzeni lat 2014 – 2016 w podziale na województwa.

Tabela 1. Liczba przypadków zarejestrowanych w latach 2014 – 2016 r. według województw

LICZBA PRZYPADKÓW ZAREJESTROWANYCH W 2014 -2016 R. WG WOJEWÓDZTW									
Województwo	HIV			AIDS			Zgony chorych na AIDS		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Polska	1085	1273	1270	138	129	113	42	40	29
Dolnośląskie	121	132	138	22	27	16	8	11	9
Kujawsko-Pomorskie	31	42	26	2	4	-	-	1	-
Lubelskie	41	9	50	6	1	5	3	-	1
Lubuskie	34	31	30	1	1	-	-	1	-
Łódzkie	58	94	73	18	8	18	7	1	5
Małopolskie	67	91	110	3	1	6	2	2	1
Mazowieckie	215	218	248	17	12	13	5	2	2
Opolskie	30	18	28	3	3	6	1	1	-
Podkarpackie	28	29	23	1	2	1	1	1	-
Podlaskie	23	20	16	5	9	7	1	3	4
Pomorskie	51	82	78	9	14	5	3	5	1
Śląskie	107	241	143	25	25	12	5	4	5
Świętokrzyskie	18	12	14	3	1	-	1	1	-
Warmińsko-	16	23	25	5	8	12	3	4	1

Mazurskie									
Wielkopolskie	88	122	73	9	5	5	2	2	-
Zachodniopomorskie	35	51	60	9	8	7	-	1	-

Źródło: opracowanie na podstawie danych: http://wwwold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/hiv_aids/index.htm [16.11.2017 r.]

Jak wynika z danych zawartych w tabeli 1, w Polsce w 2016 roku w odniesieniu do 2015 nastąpił nieznaczny spadek (o 3 przypadki) liczby zakażeń wirusem HIV.

W województwie świętokrzyskim na przełomie 2015 i 2016 roku liczba zakażeń wirusem HIV wzrosła (o 2 przypadki).

W Polsce obserwuje się znaczący spadek przypadków zachorowań na AIDS. Na przełomie analizowanego okresu tj. lat 2014 – 2016 nastąpił spadek zachorowań. W województwie świętokrzyskim w 2016 roku nie odnotowano żadnego zachorowania na AIDS.

W 2016 roku w województwie świętokrzyskim nie zarejestrowano żadnego zgonu chorego na AIDS. Na przestrzeni analizowanego okresu, w województwie świętokrzyskim odnotowuje się najmniejszą liczbę zgonów chorych na AIDS w porównaniu do innych województw.

Na przestrzeni lat 2014 - 2016, w województwie świętokrzyskim odnotowuje się jedną z najmniejszych liczb zakażeń wirusem HIV, zachorowań na AIDS oraz zgonów z powodu AIDS w Polsce.

Tabela 2. Liczba przypadków zgłoszonych w latach 2013-2016 z powodu zakażenia wirusem HIV i zachorowania na AIDS - świętokrzyskie na tle kraju

Liczba przypadków zgłoszonych w latach 2013 -2016								
	2013		2014		2015		2016	
	HIV	AIDS	HIV	AIDS	HIV	AIDS	HIV	AIDS
Polska	1258	214	1085	138	1273	129	1270	113
Świętokrzyskie	13	2	18	3	12	1	14	-

Źródło: opracowanie na podstawie danych: http://wwwold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/hiv_aids/index.htm [16.11.2017 r.]

Na przestrzeni lat 2013 – 2016 zauważa się, iż największą liczbę zakażonych wirusem HIV w Polsce odnotowano w 2015 r., natomiast największa liczba zachorowań na AIDS wynosiła w 2013 roku. W województwie świętokrzyskim najwięcej zgłoszonych przypadków z powodu zakażenia wirusem HIV oraz zachorowań na AIDS odnotowano w 2014 roku.

W województwie świętokrzyskim funkcjonuje jeden punkt konsultacyjno-diagnostyczny oferujący bezpłatne badania w kierunku zakażenia wirusem HIV. Punkt prowadzony jest przez Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie”, ul. Karczówkowska 36, 25-711 Kielce.

Pomoc społeczna udzielana osobom uzależnionym od substancji psychoaktywnych

Spożywanie substancji psychoaktywnych jest również zasadniczym powodem wykluczenia społecznego. Osoby znajdujące się pod wpływem substancji psychoaktywnych często są sprawcami wypadków samochodowych, czynów karalnych, przestępstw na tle seksualnym, zachowań agresywnych⁷. Stanowią zagrożenie zarówno dla samych siebie, jak i dla społeczeństwa. Spożywanie substancji psychoaktywnych prowadzi do wzrostu kosztów opieki medycznej, powiększenia się grupy osób chorych i niepełnosprawnych. Zjawisko używania narkotyków ma negatywne konsekwencje dla najbliższego otoczenia oraz zakłóca właściwe funkcjonowanie całego społeczeństwa rodząc szereg szkód i kosztów. Dlatego też używanie narkotyków nie może być kwestią społecznie obojętną.

Pomoc społeczna umożliwia przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. W szczególności pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu⁸ :

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,

⁷ Jabłoński P., Bukowska B., Czabała J., Uzależnienie od narkotyków PODRĘCZNIK DLA TERAPEUTÓW, Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, 2012

⁸ ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

7. przemocy w rodzinie,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze,
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizmu lub narkomanii,
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W 2016 roku w Polsce najwięcej rodzin objęto pomocą społeczną z powodu ubóstwa oraz bezrobocia, co ilustruje poniższa tabela.

Tabela 3. Powody przyznawania pomocy społecznej w 2016 r. – zestawienie ogólne - Polska

powód trudnej sytuacji życiowej		liczba rodzin		liczba osób w rodzinach
		ogółem	w tym: na wsi	
Lp.	powód trudnej sytuacji życiowej			
1	ubóstwo	640 502	272 731	1 554 646
2	sieroctwo	1 266	654	3 343
3	bezdomność	37 395	6 387	42 514
4	potrzeba ochrony macierzyństwa	113 095	67 786	562 559
4a	w tym: wielodzietność	73 069	50 001	416 067
5	bezrobocie	499 657	216 340	1 335 268
6	niepełnosprawność	393 878	149 848	771 653
7	długotrwała lub ciężka choroba	430 686	155 374	854 601
8	bezradność w sprawach opiek.- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	189 182	81 995	657 726
8a	w tym: rodziny niepełne	103 747	37 360	318 171

8b	rodziny wielodzietne	43 581	24 856	247 966
9	przemoc w rodzinie	17 222	6 616	56 370
10	potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	43	8	138
11	alkoholizm	80 172	29 382	146 335
12	narkomania	4 406	566	6 770
13	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	15 402	4 659	23 049
14	trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	662	61	1 746
15.	zdarzenie losowe	6 323	4 000	16 298
16	sytuacja kryzysowa	9 279	2 305	22 501
17	klęska żywiołowa lub ekologiczna	676	465	1 936

Zródło danych: Krajowe Biuro ds. przeciwdziałania Narkomanii

Z powyższych danych wynika, że w 2016 roku z powodu narkomanii pomoc udzielana była została 4 406 rodzinom, tj. 6 770 osobom.

Tabela 4. Liczba rodzin objętych pomocą z powodu narkomanii w 2014-2016 r.

Województwo	Narkomania w 2014 r.			Narkomania w 2015 r.			Narkomania w 2016 r.		
	Liczba rodzin - ogółem	Liczba rodzin – na wsi	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin - ogółem	Liczba rodzin – na wsi	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin - ogółem	Liczba rodzin – na wsi	Liczba osób w rodzinie
dolnośląskie	498	72	776	599	95	1 062	537	75	764
kujawsko - pomorskie	223	28	395	283	36	518	278	39	474
lubelskie	133	23	252	149	29	282	145	26	265
lubuskie	228	36	311	268	36	430	263	43	406
łódzkie	250	23	376	278	32	404	283	30	413
małopolskie	176	19	244	165	20	226	170	24	252
mazowieckie	727	56	1 142	752	61	1 176	741	50	1 167
opolskie	90	19	132	79	15	114	81	15	101
podkarpackie	78	16	127	83	16	135	77	13	132
podlaskie	83	13	111	89	11	125	88	4	116
pomorskie	252	41	374	316	35	477	328	46	483
śląskie	446	30	848	475	33	871	461	37	756
świętokrzyskie	81	21	135	82	24	159	85	24	163
warmińsko - mazurskie	255	26	374	275	34	412	273	42	378

wielkopolskie	351	64	574	367	73	558	339	69	488
zachodniopomorskie	275	29	470	319	47	588	257	29	412
RAZEM	4 146	516	6 641	4 579	597	7 537	4 406	566	6 770

Źródło danych – Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, dane ze sprawozdania MPiPS-03-R

Powyższa tabela prezentuje liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii. Zebrane dane wskazują, iż w roku 2016, nastąpił spadek rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu narkotyków w stosunku do poprzedniego roku dokładnie o 173 rodziny w skali kraju.

Analizując dane dotyczące z województwa świętokrzyskiego dotyczące udzielania pomocy społecznej z powodu narkotyków, obserwuje się wzrost liczby rodzin którym udzielano świadczeń pomocy społecznej w związku z używaniem narkotyków o 3 rodziny - rok 2016 w stosunku do roku ubiegłego. Poniższe dane wskazują, że najmniejsza liczba rodzin objęta wsparciem pomocy społecznej w roku 2016 była w województwach: podkarpackim, opolskim i świętokrzyskim.

W analizowanym okresie, najwięcej rodzin uzyskało wsparcie pomocy społecznej z województw: mazowieckiego, dolnośląskiego i śląskiego.

2. Postawy wobec narkotyków i narkomanii

Środki zastępcze – skala zjawiska na terenie województwa świętokrzyskiego⁹

Środki zastępcze oznaczają substancję pochodzenia naturalnego lub syntetycznego lub produkt, roślinę, grzyba lub ich część, zawierające taką substancję, używane zamiast środka odurzającego lub substancji psychotropowej lub w takich samych celach jak środek odurzający lub substancja psychotropowa.

Nowe substancje psychoaktywne, ich wzrastająca podaż oraz konsumpcja są coraz poważniejszym problemem na terenie województwa świętokrzyskiego.

Na terenie województwa świętokrzyskiego do października 2016 r. środki zastępcze do sprzedaży oferowały cztery sklepy zlokalizowane w miastach: Kielce (dwa sklepy), Ostrowiec Świętokrzyski (jeden sklep) oraz Starachowice (jeden sklep). Od października 2016 r. tych sklepów było trzy, gdyż sklep w Starachowicach został zlikwidowany.

Wszystkie te sklepy na bieżąco były monitorowane przez właściwych państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych.

⁹ Dane przesłane przez Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny

W wyniku podejmowanych w tych sklepach czynności kontrolnych zatrzymywano i zabezpieczano podejrzane produkty, które następnie przekazywano do badań mających na celu ustalenie czy są one środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi, a podmiotowi wprowadzającemu do obrotu te produkty zakazywano prowadzenia działalności gospodarczej na okres trzech miesięcy.

Wszystkie kontrole sklepów zajmujących się handlem środkami zastępczymi prowadzone były z udziałem przedstawicieli właściwych Komend Policji, a niekiedy również i przedstawicieli Izby Celnej.

Należy podkreślić, że badania składu chemicznego w każdym z zatrzymanych produktów potwierdziły, że są one środkami zastępczymi, w związku z czym wydawano decyzje o wycofaniu tych produktów z obrotu i zakazie obrotu tymi produktami, a także orzekano i przepadku na rzecz Skarbu Państwa zabezpieczonych produktów i ich zniszczeniu.

Tabela 5. Działania kontrolno – represyjne podjęte przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2016 roku w zakresie egzekwowania ustawowego zakazu produkcji i wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w województwie świętokrzyskim.

Liczba monitorowanych sklepów	4 (od października 3)
Liczba podmiotów wprowadzających do obrotu środki zastępcze w tych sklepach	20
Liczba kontroli podmiotów wprowadzających do obrotu środki zastępcze	42
Liczba zatrzymanych opakowań środków zastępczych w czasie kontroli sklepów	1 679
Liczba opakowań środków zastępczych przekazanych do depozytu w Komendach Policji	1 565
Nazwy substancji psychoaktywnych zidentyfikowanych w badanych produktach	3-CMC, 4-CMC, alfa-PHP, PV-8, alfa-PVT, 5-DBFPV, 4-MDMC, MDMB-CHMICA, 3-CEC, AB-CHMINACA, NM-2201, 4-CEC, MMB-CHMICA, NIPP
Liczba decyzji wydanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa świętokrzyskiego w toku prowadzonych postępowań administracyjnych	118
Kwota nałożonych kar pieniężnych	520 000,00 zł
Zawiadomienia przekazane prokuraturze	23

Dane przesłane przez Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny

Tabela 6. Rejestr przypadków zatruc dopalaczami w województwie świętokrzyskim w 2016 roku – według miesięcy.

PSSE	Styczeń	luty	marzec	kwiecień	maj	czerwiec	Lipiec do 20.07	Sierpień	wrzesień	październik	Listopad	Grudzień	Razem
Busko - Zdrój	1M	6 (5M+1K)	4M	1M		3M	3 (1K + 2M)	2M	2M	5 (4M+1K)	3M	2M	32 (29M+3K)
Jędrzejów													0
Kielce	7 (3M + 4K)	6M		5M	1M	4M	3M	1M	1M	5 (4M+1K)			33 (28M + 5K)
Końskie			1M							2 (1M+1K)			3 (2M+1K)
Opatów		1M											1M
Ostrowiec Świętokrzyski		2M	6M	11 (9M+2K)	1M	9M	2 (1K + 1 M)	3 (2M + 1K)	4M	3M	8M	4M	53 (49M+4K)
Sandomierz						1K				2M	1M	1M	5 (4M+1K)
Skarżysko Kamienna								2M	1M	1K	1M		5 (4M+1K)
Starachowice						1M		1M	2 (1M+1K)	1K	1M		6 (4M+2K)
Staszów			1K	2M			1M		2M	1M		1M	8 (7M+1K)
Włoszczowa													0
RAZEM	8	15	12	19	2	18	9	9	12	20	14	8	146 (129M + 17K)

Dane pozyskane od Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

W 2016 roku właściwi Państwowi Inspektorzy Sanitarni przeprowadzili 42 kontrole podmiotów, w wyniku których wydano 118 decyzji, o nałożeniu kary pieniężnej za wprowadzenie do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, nakładający tym samym kary pieniężne na łączną kwotę 520 000,00 zł (pięćset dwadzieścia tysięcy złotych). W rezultacie przeprowadzonych kontroli w 2016 roku zabezpieczonych zostało 1 689 opakowań środków zastępczych, natomiast 1 565 opakowań środków zastępczych zostało przekazanych do depozytu w Komendach Policji.

W 2016 roku do państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych wpłynęło łącznie 146 zgłoszeń przypadków podejrzeń zatruc środków zastępczymi. W latach ubiegłych odnotowano: 12 zatruc w 2013 roku, 23 zatrucia w 2014 roku, 141 zatruc w roku 2015. Na przestrzeni 4 ubiegłych lat, zaobserwowano tendencję wzrostową w tym zakresie.

Informacje dotyczące podejrzeń zatruc przekazywane są do Głównego Inspektoratu Sanitarnego oraz Krajowego Konsultanta ds. Toksykologii.

Problem zatruc na terenie województwa dotyczył głównie mężczyzn, gdyż zgłoszono ich aż 129 przypadków, natomiast 17 podejrzeń dotyczyło zatruc kobiet.

Największą liczbę podejrzeń zatruc – aż 85 przypadków stwierdzono u nastolatków w grupie wiekowej 14 – 17 lat (14 lat – 14 przypadków, 15 lat – 12 przypadków, 16 lat – 31 przypadków, 17 lat – 28 przypadków).

Należy zatem stwierdzić, że problem zażywania tzw. „dopalaczy” dotyczy przede wszystkim ludzi młodych, a do złożoności problemu niewątpliwie przyczynia się niska cena środków zastępczych i ich łatwa dostępność zarówno w sklepach stacjonarnych, ale przede wszystkim za pośrednictwem portali internetowych, które najczęściej rejestrowane są poza granicami kraju.

Dane przedstawione w tabeli 6 dotyczą zarejestrowanych przypadków zatruc dopalaczami, zgłoszonymi do odpowiednich Powiatowych Stacji Sanitarno Epidemiologicznych zlokalizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego.

Z powyższego wynika, iż w roku 2016 najwięcej zatruc spowodowanych zażywaniem dopalaczy odnotowano w Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej w Ostrowcu Świętokrzyskim – 53 zatrucia.

Największą liczbę zatruc dopalaczami odnotowano w miesiącu październiku – tj. 20 zatruc.

Tabela 7. Rejestr zatruc zgłoszonych w 2016 roku – według miejsca zamieszkania – województwo świętokrzyskie

Rok		
Powiat	rok 2015	rok 2016
Kielce - grodzki	21	21
Kielecki	16	12
Buski	23 w tym m. Busko – Zdrój - 11	32 w tym m. Busko – Zdrój - 18
Jędrzejowski	1	0
Kazimierski	0	0
Konecki	3	3
Opatowski	5	1
Ostrowiecki	44 w tym m. Ostrowiec Świętokrzyski - 33	53 w tym m. Ostrowiec Świętokrzyski - 52
Pińczowski	0	0
Sandomierski	5	5
Skarżyski	9 w tym m. Skarżysko – Kamienna - 7	5 w tym m. Skarżysko – Kamienna - 3
Starachowicki	10 w tym m. Starachowice - 7	6 w tym m. Starachowice - 4
Staszowski	2	8
Włoszczowski	2	0
Razem	141	146

Dane pozyskane od Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni lat 2015 – 2016 nastąpił wzrost zgłoszonych zatruc w powiatach: buskim i ostrowieckim o 9 zgłoszeń oraz w powiecie staszowskim o 6 zgłoszeń.

III. OPIS I OCENA POSIADANYCH ZASOBÓW ORAZ PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ W WOJEWÓDZTWIE

1. Polityka

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii realizują przede wszystkim organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. W szczególności zadania te obejmują: zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkomanii, udzielanie rodzinom, w których występuje ten problem, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, samorząd województwa realizuje zadania w obszarze profilaktyki narkomanii. Ustawa reguluje tworzenie przez samorząd województwa Wojewódzkich Programów Przeciwdziałania Narkomanii. Zadaniem samorządu jest realizacja wynikająca z zawartych w programie zadań dotyczących przeciwdziałania narkomanii.

Ponadto, wytyczne do działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 marca 2011r. w sprawie Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011 - 2016 (Dz. U. z 2011r. Nr 78, poz. 428). W dokumencie wytyczone zostały: kierunki i rodzaje działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii, harmonogram przyjętych działań, cele oraz sposoby ich osiągnięcia oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację i właściwe do podejmowania określonych działań. Wskazane obszary działań zostały ujęte w *Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016* (Uchwała Nr XVI/297/12 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 30 stycznia 2012r.) w 3 wiodących priorytetach:

- priorytet I – profilaktyka,
- priorytet II – leczenie, rehabilitacja, ograniczenie szkód zdrowotnych i reintegracja społeczna,
- priorytet III – badania, monitoring i ewaluacja podejmowanych działań.

Wykonanie zadań Programu oparte jest na współpracy samorządu z podmiotami prowadzącymi działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

Raport z działań podejmowanych w ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii sporządzany jest na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii przez organ wykonawczy samorządu województwa który przedkłada odpowiednio sejmikowi województwa w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, którego raport dotyczy.

2. Ograniczanie popytu

2.1 Profilaktyka

W tym rozdziale zostały przedstawione działania profilaktyczne podejmowane przez: Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach, Areszt Śledczy, organizacje pozarządowe oraz samorząd województwa świętokrzyskiego na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie województwa świętokrzyskiego.

Działania profilaktyczne podejmowane przez Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego¹⁰

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa świętokrzyskiego podejmowali w 2016 r. szereg inicjatyw o charakterze informacyjno – edukacyjnym, mających na celu przekazywanie wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia lub życia ludzi spowodowanych zażywaniem tzw. „dopalaczy” oraz aspektach prawnych związanych z produkcją i wprowadzaniem do obrotu środków zastępczych.

Adresatami tych działań byli przede wszystkim uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, rodzice, nauczyciele, a także wychowankowie domów dziecka czy też domów poprawczych i ich opiekunowie.

W ramach podejmowanych inicjatyw prozdrowotnych, organizowano szkolenia, konferencje oraz spotkania edukacyjne, w trakcie których poza wykładami rozdawano materiały edukacyjne (ulotki, broszury), a także wyświetlano film o tzw. „dopalaczach” i profilaktyce uzależnień.

Na szczególną uwagę zasługuje zorganizowana w dniu 26 października 2016 roku przez Głównego Inspektora Sanitarnego w Warszawie i Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego konferencja pod hasłem „Dopalacze – dlaczego są tak niebezpieczne”. W konferencji uczestniczyli: Wojewoda Świętokrzyski, Świętokrzyski Kurator Oświaty oraz przedstawiciele: władz samorządowych, Policji, Izby Celnej, Prokuratury, Narodowego Funduszu Zdrowia, Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, nauczyciele, pedagodzy, lekarze oraz pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej – łącznie 192 osoby.

¹⁰ Informacje przesłane przez Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny

Działalność prewencyjna Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach w 2016 r.¹¹

W ramach realizacji „Koncepcji działań Policji w zakresie profilaktyki społecznej na lata 2015 – 2018”, w obszarze „narkotyków, dopalaczy i innych środków odurzających” oprócz działań ukierunkowanych bezpośrednio na zwalczanie przestępczości narkotykowej, świętokrzyscy policjanci w 2016 r. prowadzili różnego rodzaju przedsięwzięcia na rzecz uświadamiania dzieci, młodzieży i osób dorosłych o konsekwencjach wynikających z nieprzestrzegania przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz szkodliwości zażywania substancji psychoaktywnych.

Głównym przedsięwzięciem było prowadzenie działań w ramach kampanii edukacyjnej pn.: „Trzeba zacząć od dorosłych”, wpisującej się w priorytety działań podejmowanych przez KGP pod nazwą: „Dopalacze kradną życie”.

W ramach prowadzonych działań profilaktycznych z zakresu ograniczania zjawiska zażywania „dopalaczy” świętokrzyscy policjanci w roku 2016 przeprowadzili łącznie 577 spotkań z udziałem ponad 33 000 uczestników (dzieci, młodzieży i dorosłych). W wielu pogadankach współprowadzającymi byli przedstawiciele: Powiatowych Stacji Sanitarno – Epidemiologicznych, służby Zdrowia, Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Monaru w Kielcach, Stowarzyszenia Pomocy „Arka Noego” oraz kuratorzy sądowi. Podejmowane inicjatywy organizowane były przy udziale lokalnych samorządów, organizacji społecznych, mediów i innych podmiotów. Prelekcje prowadzone były przede wszystkim w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, ale także w Domach Pomocy Społecznej, Ośrodkach Kuratorskich, Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii, świetlicach środowiskowych i wiejskich oraz podczas festynów organizowanych na terenie działania jednostek policji. Podczas prowadzonych spotkań, policjanci prezentowali m.in. spot profilaktyczny opracowany i zrealizowany w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Kielcach.

W ramach prowadzonych przez KWP szkoleń dotyczących problematyki narkotykowej dla osób dorosłych (pedagodzy, rodzice, rodziny zastępcze, pracownicy socjalni) wykorzystywana była walizka z atrapami narkotyków „Drug – box”. Aktualnie w garnizonie świętokrzyskim są 4 takie walizki, tj. w: KWP w Kielcach, KPP w Busku – Zdroju, KPP w Ostrowcu Świętokrzyskim i KPP w Staszowie. Dodatkowo w KWP w Kielcach znajduje się walizka wykorzystywana w działaniach profilaktycznych,

¹¹ Dane i informacje przesłane przez Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach

zawierająca atrapy narkotyków i dopalaczy oraz akcesoria wykorzystywane m.in. do ich przechowywania, porcjowania i zażywania.

Profilaktyczna działalność Aresztu Śledczego w Kielcach¹²

W 2016 roku Areszt Śledczy podejmował szereg działań wynikających z Krajowego i Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016, polegające m.in. na: współpracy z pełnomocnikiem Wojewody Świętokrzyskiego ds. uzależnień celem poszerzenia kwalifikacji personelu O.T dla skazanych uzależnionych i uzyskania pomocy dydaktycznej; uczestnictwie w Świętokrzyskich Dniach Profilaktyki; kontynuowaniu współpracy z uczelniami wyższymi (praktyk zawodowych dla studentów); kontynuowaniu przez personel oddziału terapeutycznego dla skazanych uzależnionych od narkotyków współpracy ze szkołami ponadgimnazjalnymi z terenu Kielc i okolic.

Celem tej współpracy było:

- a) prowadzenie oddziaływań profilaktycznych dotyczących szkodliwości zażywania środków psychoaktywnych, kierowanych do młodzieży szkolnej;
- b) profilaktyka przestępczości, której celem jest nabycie umiejętności rozpoznawania sygnałów ostrzegawczych dotyczących pierwszych oznak demoralizacji u młodzieży w okresie dorastania przez nauczycieli, pedagogów szkół średnich;
- c) prowadzenie oddziaływań readaptacyjnych, których odbiorcami są pacjenci Oddziału Terapeutycznego – podczas spotkań z młodzieżą szkolną oraz nauczycielami, skazani mają możliwość zaprezentowania zmiany, jaka zaszła w ich świadomości odnośnie wpływu narkotyków na wszystkie dziedziny życia oraz zmiany w systemie wartości, co podnosi ich poczucie własnej wartości, wszystko to wpływa pozytywnie na utrzymanie abstynencji, a tym samym życie w trzeźwości po wyjściu na wolność.

W 2016 roku w 10 spotkaniach na terenie jednostki uczestniczyło około 230 uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz 15 opiekunów (nauczyciele, pedagodzy).

¹² Informacje przesłane przez Areszt Śledczy w Kielcach

Działania z zakresu profilaktyki narkomanii realizowane przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w 2016 roku

Lokalne systemy profilaktyki i rozwiązywania problemów narkomanii realizują w dużym stopniu organizacje pozarządowe, dlatego też wspieranie działalności organizacji społecznych jest celowym oraz istotnym zadaniem Samorządu Województwa. Organizacje pozarządowe w szerokim stopniu prowadzą działalność profilaktyczną, edukacyjną, a także przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych. Ponadto, podmioty te prowadzą działalność informacyjną i motywującą do leczenia wśród osób używających narkotyków niezmotywowanych do leczenia. Bardzo istotnym działaniem przez nie prowadzonym jest także reintegracja społeczna i zawodowa osób uzależnionych.

Wspieranie przedsięwzięć prowadzonych przez organizacje, wspomagających proces leczenia, rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych od narkotyków jest ważnym zadaniem Samorządu Województwa.

W roku 2016 na wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu zwalczania narkomanii Samorząd Województwa Świętokrzyskiego kwotę 60 000,00 zł.

PROFILAKTYKA

Kierunek 1	WSPIERANIE ROZWOJU PROGRAMÓW PROFILAKTYKI UNIwersALNEJ
-------------------	---

- *W 2016 roku Samorząd województwa wspierał programy profilaktyczne na wszystkich poziomach edukacji.*

W ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi Samorząd Województwa Świętokrzyskiego ogłosił konkurs ofert. Jedno z ogłoszonych zadań dotyczyło wspierania programów profilaktycznych i brzmiało: „Wspieranie w szczególności rekomendowanych przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii i Ośrodek Rozwoju Edukacji programów edukacyjno – szkoleniowych skierowanych do dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym, rodzinnym z zakresu profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy”.

W ramach wspartych działań zorganizowano m.in. warsztaty profilaktyczne dla dzieci i młodzieży wg programu profilaktyki uniwersalnej, który został przygotowany z inicjatywy Ministerstwa Zdrowia oraz Krajowego Biura do spraw Przeciwdziałania Narkomanii pn. **Smaki życia czyli debata o „dopalaczach”**. Uczestnikami warsztatów była młodzież z Zespołu Placówek „Dobra Chata”, Zespołu Placówek im. Aleksandra Kamińskiego

„Kamyk” oraz Sieci Świetlic Środowiskowych dla Dzieci i Młodzieży „4 Kąty” w wieku 12 – 18 lat, w większości pochodząca ze środowisk dotkniętych dysfunkcjami społecznymi (około 100 osób). W ramach projektu odbyło się 48 godzin warsztatów dla młodzieży.

Kolejnym działaniem z zakresu profilaktyki była realizacja rekomendowanego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Rozwoju Edukacji i Instytut Psychiatrii i Neurologii programu profilaktyki zintegrowanej **„Archipelag Skarbów”**. Realizacja programu przyczyniła się do wspierania prawidłowego rozwoju młodzieży, promocji zdrowego trybu życia oraz przeciwdziałania uzależnieniom, problemom i zachowaniom ryzykownym wśród młodzieży. Realizacja programu odbyła się poprzez prowadzenie zajęć profilaktyczno – wychowawczych dla młodzieży gimnazjalnej, prowadzenie spotkań edukacyjnych dla rodziców uczniów biorących udział w programie oraz poprzez prowadzenie spotkań szkoleniowych z zakresu profilaktyki zintegrowanej dla nauczycieli szkół gimnazjalnych. W programie Archipelag Skarbów wzięło udział 142 uczniów, 35 nauczycieli i 12 rodziców oraz 7 obserwatorów.

- ***Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał programy profilaktyki narkomanii adresowane do rodziców.***

W ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239 z późn. zm.) oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał finansowo zadanie polegające na realizacji rekomendowanego programu **„Archipelag Skarbów”**. Realizacja programu odbyła się między innymi poprzez prowadzenie spotkań edukacyjnych dla rodziców uczniów biorących udział w programie oraz poprzez prowadzenie spotkań szkoleniowych z zakresu profilaktyki zintegrowanej dla nauczycieli szkół gimnazjalnych. W programie Archipelag Skarbów wzięło udział między 35 nauczycieli i 12 rodziców oraz 7 obserwatorów.

- ***Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał i rozwijał ofertę pozaszkolnych zajęć dla dzieci i młodzieży.***

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w ramach zawartych umów na współpracę z organizacjami pozarządowymi w 2016 roku wspierał następujące działania skierowane do dzieci i młodzieży:

- warsztaty profilaktyczne dla dzieci i młodzieży pochodzących ze środowisk dotkniętych dysfunkcjami społecznymi uczęszczających do świetlic środowiskowych oraz Zespołu Placówek „Dobra Chata”;

- warsztaty profilaktyczne podczas których m.in. podnoszono świadomość nt. przyczyn i skutków uzależnień, prowadzono naukę asertywności, przekazywano informacje na temat HIV/AIDS;
- warsztaty socjoterapeutyczne, na których uczyły się jak radzić sobie z napięciem emocjonalnym, jaka radzić sobie z postawami antyspołecznymi;
- zajęcia profilaktyczne, kulinarne, sportowe, rajdy piesze;
- warsztaty z psychologiem, arteterapia;
- zajęcia socjoterapeutyczne z elementami terapii pedagogicznej i profilaktyki;
- zajęcia z prawidłowego komunikowania się, aktywnego słuchania;
- zajęcia sportowe (piłka nożna).

• ***Samorząd Województwa Świętokrzyskiego realizował inne działania zgodne z zadaniami określonymi w art. 2 ust. 1 pkt. 1-3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.***

- zorganizowano i przeprowadzono szkolenia z obszaru profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych wśród dzieci i młodzieży. Odbiorcami szkoleń były rodziny, opiekunowie i wychowawcy pieczy zastępczej z każdego powiatu województwa świętokrzyskiego. Podczas spotkań omawiano zagrożenia wśród dzieci i młodzieży wynikające z zażywania substancji psychoaktywnych, zaprezentowano skalę zjawiska używania substancji psychoaktywnych, tytoniu, alkoholu i dopalaczy a terenie województwa świętokrzyskiego. Ponadto omówiono konsekwencje prawne wynikające z naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a także poruszono kwestię udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w przypadku nadużycia substancji psychoaktywnych. Celem szkolenia było podniesienie wiedzy i świadomości opiekunów, rodziców i wychowawców z zakresu uzależnień chemicznych i niechemicznych.
- brano czynny udział w konferencji „Razem przeciw dopalaczom”. Tematem przewodnim konferencji była szeroko pojęta profilaktyka uzależnień z naciskiem na problem „nowych narkotyków” tzw. dopalaczy. Uczestnikami spotkania byli dyrektorzy szkół i pedagodzy z terenu powiatu starachowickiego;
- uczestniczono w spotkaniach Zespołu ds. Rodziny i Uzależnień, które poświęcone były problematyce zażywania dopalaczy. Na potrzeby Świętokrzyskich Dni Profilaktyki udostępniono materiały edukacyjne z zakresu narkomanii;
- brano czynny udział w konferencji „Nowe narkotyki i dopalacze – zjawisko i uwarunkowania”. Podczas konferencji wygłoszono wykład „Profilaktyka uzależnień dzieci i młodzieży na terenie województwa świętokrzyskiego”. W spotkaniu udział wzięli

w szczególności pracownicy Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznych, Miejskich Ośrodków Socjoterapii, Ośrodków Pomocy Społecznej, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych oraz Policji i Straży Miejskiej. Na spotkanie w licznym gronie przybyli również pedagodzy szkolni, nauczyciele oraz kuratorzy sądowi;

- wypożyczano walizkę „Drug – Box” zawierającą atrapy narkotyków. Walizka była wykorzystywana jako narzędzie dydaktyczne podczas szkoleń, prelekcji, pogadanek dotyczących tematyki uzależnień od substancji psychoaktywnych, z których skorzystało około 243 osób. Walizka „Drug – Box” wypożyczana była 6 razy przez placówki oświatowe, organizacje pozarządowe z terenu województwa oraz Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli;

- upowszechniano informacje o internetowej transmisji konferencji „Programy rekomendowane – szansa czy bariera profilaktyki uzależnień” wśród jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa świętokrzyskiego. Celem konferencji było przedstawienie efektywnych programów profilaktycznych realizowanych w Polsce, systemu i procedur rekomendacji programów z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia, ewaluacji i kryteriów oceny skuteczności programów, systemu szkolenia kadry profilaktycznej. W związku z powyższym, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego udzielał wsparcia finansowego, merytorycznego i rzeczowego w ramach programów rekomendowanych.

Kierunek 2	WSPIERANIE ROZWOJU PROGRAMÓW PROFILAKTYKI SELEKTYWNEJ I WSKAZUJĄCEJ
------------	---

- *Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w ramach zawartych umów na współpracę z organizacjami pozarządowymi w 2016 roku wspierał działalność profilaktyczną – wychowawczą świetlic socjoterapeutycznych.*

- *Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał inicjatywy w zakresie pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom, w których występuje problem narkomanii oraz problem przemocy.*

- 1) Samorząd Województwa Świętokrzyskiego dofinansował koszt działania bezpłatnego Telefonu Zaufania. W 2016 roku z pomocy Telefonu Zaufania (195 – 25) skorzystało 59 osób. Podjęto 39 skutecznych interwencji.

- 2) W dniach 19-20 września 2016 r. zorganizowane zostało szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowane do Członków Gminnych Zespołów

Interdyscyplinarnych z powiatów opatowskiego oraz sandomierskiego. W szkoleniu wzięło udział 20 osób. Czas trwania szkolenia obejmował 16 godzin instruktorskich. Szkolenie zostało przeprowadzone przez 2 trenerów. Program szkolenia obejmował;

- a) oddziaływania wobec osób stosujących przemoc / programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, działania karne itd.;
- b) osobiste postawy wobec przemocy;
- c) uprawnienia, kompetencje, zadania poszczególnych służb;
- d) praca Członków Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; jak przyczynić się do zatrzymania przemocy;
- e) realizacja procedury „Niebieskiej karty”, w tym m.in. sposób prowadzenia rozmów z osobami doznającymi i stosującymi przemoc, wskazówki dotyczące wypełniania formularzy „Niebieskie karty” zakres i sposób dokumentowania prowadzonych spraw w ramach procedury oraz zasady wymiany informacji pomiędzy służbami, umiejętność dokonywania oceny co do zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” rozróżnienie przemocy od zachowań agresywnych sytuacji konfliktowych;
- f) Koordynacja podejmowanych interdyscyplinarnie działań,
- g) Metody interwencji w przypadku przemocy stosowanej wobec osób starszych i niepełnosprawnych, problemy i trudności związane z prowadzeniem ww. interwencji;
- h) Monitorowanie sytuacji w rodzinie z osoba starszą lub niepełnosprawną,
- i) Studium przypadku.

• ***W 2016 r. samorząd województwa wspierał inne programy, skierowane do dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym z terenu Województwa Świętokrzyskiego. Działania te realizowano poprzez:***

- zajęcia profilaktyczne, integracyjne, twórcze, kulinarne, sportowe, plastyczne;
- warsztaty z psychologiem, arteterapia (warsztaty z ceramiki), treningi piłki nożnej;
- rajdy.

Kierunek 3	PODNIESIENIE POZIOMU WIEDZY SPOŁECZEŃSTWA NA TEMAT PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH Z UŻYCIEM SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH I MOŻLIWOŚCI ZAPOBIEGANIA ZJAWISKU
-------------------	--

• ***W 2016 r. samorząd województwa opracował i upowszechniał materiały informacyjno-edukacyjne z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii.***

W 2016 roku Samorząd Województwa Świętokrzyskiego upowszechniał materiały informacyjno – edukacyjne z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii. W ramach

kampanii „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach” upowszechniano materiały informacyjno – edukacyjne dotyczące organizacji obchodów oraz zamysłu i przekazu kampanii. W ramach kampanii zwracano uwagę na zagrożenia utraty skuteczności antybiotyków w efekcie nieracjonalnego ich stosowania, oraz podniesienie świadomości społeczeństwa na temat oporności na antybiotyki wskutek nieracjonalnego ich zażywania. Wyniki badań ESPAD przeprowadzone w 2015 roku w Województwie Świętokrzyskim dowodzą, że nadmierne zażywanie leków przez młodzież jest coraz bardziej rozpowszechnionym sposobem odurzania się.

W trakcie prowadzenia szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień dzieci i młodzieży, których odbiorcami byli wychowawcy, rodzice i opiekunowie pieczy zastępczej, upowszechniano wśród nich materiały informacyjno – edukacyjne z zakresu profilaktyki narkomanii pozyskane z Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

Ponadto, w ramach Świętokrzyskich Dni Profilaktyki upowszechniano materiały edukacyjne z zakresu narkomanii.

- ***W ramach podniesienia poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku zorganizowano i przeprowadzono szkolenia z obszaru profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych wśród dzieci i młodzieży.*** Działania te skierowane były do rodzin, opiekunów i wychowawców pieczy zastępczej z każdego powiatu województwa świętokrzyskiego. Podczas spotkań omawiano zagrożenia wśród dzieci i młodzieży wynikające z zażywania substancji psychoaktywnych, zaprezentowano skalę zjawiska używania substancji psychoaktywnych, tytoniu, alkoholu i dopalaczy na terenie województwa świętokrzyskiego. Ponadto omówiono konsekwencje prawne wynikające z naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a także poruszono kwestę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w przypadku nadużycia substancji psychoaktywnych. Celem szkolenia było podniesienie wiedzy i świadomości opiekunów, rodziców i wychowawców z zakresu uzależnień chemicznych i niechemicznych. W ramach szkoleń, odbiorcy uzyskali wiedzę dotyczącą zjawiska zażywania substancji psychoaktywnych, szkodliwości tych substancji, ich wpływu na organizm młodego człowieka, pierwszych symptomów, które mogą świadczyć o spożywaniu substancji, czy uzależnieniu.

Powyższe przedsięwzięcie zostało także wykazane w Kierunku: 1. Wspieranie rozwoju programów profilaktyki uniwersalnej, gdyż swoimi działaniami realizuje kilka celów, które zarówno dotyczą profilaktyki uniwersalnej, jak i podniesieniu poziomu wiedzy społeczeństwa

nt. problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i możliwości zapobiegania temu zjawisku.

Kierunek 4	PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH OSÓB ZAANGAŻOWANYCH W DZIAŁALNOŚĆ PROFILAKTYCZNĄ
------------	---

- ***W 2016 roku Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał szkolenia na temat konstruowania programów profilaktycznych.***

Działania te realizowano poprzez udzielenie wsparcia finansowego w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jednym z działań objętych wsparciem była organizacja konferencji pn. „MŁODZIEŻ – RODZINA – SAMORZĄD”, której uczestnikami byli przedstawiciele władz samorządowych z terenu województwa świętokrzyskiego, dyrektorzy wydziałów edukacji, zdrowia i spraw społecznych urzędów z terenu województwa świętokrzyskiego oraz dyrektorzy lub przedstawiciele innych urzędów, jednostek samorządowych, organizacji i stowarzyszeń z terenu Województwa Świętokrzyskiego działających w obszarze zdrowia, edukacji i spraw społecznych. Spotkanie pozwoliło uczestnikom zapoznać się z wiedzą i rekomendacjami, które można wykorzystać do tworzenia całościowej, racjonalnej i ekonomicznej strategii zarządzania w zakresie wychowania i Zdrowia młodzieży, wspierania rodziny i demografii.

Kolejnym aspektem spotkania była prezentacja dobrych praktyk z zakresu diagnozy problemów młodzieży oraz dobrych praktyk opartych na zintegrowanym podejściu do profilaktyki ryzykownych zachowań i problemów młodzieży.

W konferencji udział wzięło 88 osób.

- ***Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w 2016 roku wspierał szkolenia rozwijające umiejętności zawodowe realizatorów programów profilaktycznych.***

W ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi Samorząd Województwa Świętokrzyskiego ogłosił konkurs ofert. Jedno z ogłoszonych zadań brzmiało: „Wspieranie działań mających na celu podniesienie kompetencji grup zawodowych zajmujących się profilaktyką, leczeniem i rehabilitacją osób uzależnionych, współuzależnionych od substancji psychoaktywnych i uzależnionych behawioralnie.”

Zrealizowano:

- 4 szkolenia umożliwiające poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu pracy z osobami narażonymi na uzależnienia od narkotyków, dopalaczy, hazardu i internetu. Szkolenia skierowane były do pracowników, członków instytucji i organizacji z województwa świętokrzyskiego zajmujących się profilaktyką lub pracujących z osobami narażonymi na różne uzależnienia lub uzależnionymi. Dzięki realizacji szkoleń 70 uczestników zdobyło wiedzę i umiejętności z zakresu tematyki narkotyków, dopalaczy, hazardu i internetu oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia warsztatów profilaktycznych z zakresu uzależnień. Nabyta przez adresatów wiedza i umiejętności pozwolą sprawniej działać w zakresie wczesnej interwencji, pierwszego kontaktu oraz profilaktyki uzależnień wśród młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej;

- projekt pt. „Profilaktyka- lepiej zapobiegać niż leczyć”, w ramach którego swoimi działaniami objęto kadry zawodowe i kierownicze (19 osób) zatrudnione w Klubach „Wolna Strefa” i „Młoda Strefa” w województwie świętokrzyskim. Celem projektu było poszerzenie wiedzy, umiejętności i kompetencji zawodowych poprzez przeprowadzenie 120 godzin szkolenia nt. „Profilaktyka uzależnień. Substancje psychoaktywne i uzależnienia behawioralne”. W wyniku szkolenia uczestnicy uzyskali dodatkowe kompetencje z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej niezbędne do pracy profilaktycznej z perspektywy zdrowia publicznego. Doskonalono swoje umiejętności społeczne, zarządzania grupą, prowadzenia warsztatów oraz kompetencje interpersonalne, co sprzyja pracy pomocowej we wsparciu osób. Ponadto, poszerzono wiedzę o nowe informacje z zakresu uzależnień i substancji psychoaktywnych, zachowań ryzykownych i mechanizmów działania uzależniającego oraz powodującego powstawanie patologii, a także sposobów ich przeciwdziałania na podstawie rekomendowanych programów. Poznano mechanizmy powstawania patologii i nieprzystosowania społecznego oraz metod oddziaływań wychowawczych. W rezultacie działań, nastąpił wzrost kluczowych kompetencji dotyczących zasad opracowania programów profilaktycznych, analizy, realizacji, ewaluacji, zagadnień etycznych i prawnych, współpracy z instytucjami i władzami samorządowymi.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach zorganizował szkolenie z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych adresowane do Członków Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

I grupa 26.09 – 28.09 gminy powiatu: skarżyskiego, koneckiego, buskiego kazimierskiego

II grupa 18. 10 – 20. 10 gminy powiatu: kieleckiego włoszczowskiego, jędrzejowskiego,

III grupa 07.11 – 09.11 gminy powiatu: ostrowieckiego i pińczowskiego.

Celem szkolenia było podniesienie kompetencji osób zaangażowanych w rozwiązywanie problemów alkoholowych na poziomie lokalnym, ponadto uczestnicy szkolenia mogli podzielić się między sobą trudnościami oraz sukcesami w swojej pracy.

Dofinansowane zostały, również szkolenia dla terapeutów uzależnień- pracowników Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy oraz dla Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Kielcach. Zrealizowane zostały działania:

- Superwizja dla pracowników Szpitala Zespolonego;
 - Przeprowadzenie szkolenia „Problemy seksualne w terapii uzależnień”;
 - Szkolenie „Studium przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”;
 - Superwizja dla zespołów terapeutycznych WOTUW;
 - Udział w innych.
- ***Samorząd Województwa w 2016 roku wspierał szkolenia w zakresie profilaktyki narkomanii, adresowane do pracowników, w szczególności pomocy społecznej, policji, straży miejskiej.***

W ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał finansowo działania mające na celu zorganizowanie szkolenia dla specjalistów ds. profilaktyki społecznej, pedagogów oraz liderów organizacji pozarządowych na rzecz bezpieczeństwa i profilaktyki uzależnień, dla specjalistów ds. prewencji oraz pedagogów szkolnych i dyrektorów poradni psychologiczno – pedagogicznych oraz liderów stowarzyszeń z nimi współpracujących.

- ***W 2016 roku samorząd województwa wspierał superwizję.***

W ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał działanie polegające na przeprowadzeniu dwóch 25-godzinnych warsztatów edukacyjno – superwizyjnych dla realizatorów programów i działań profilaktycznych w szkołach województwa świętokrzyskiego.

W wyniku realizacji zadania, 30 nauczycieli z województwa świętokrzyskiego osiągnęło wgląd poznawczy w trudności, z którymi styka się w kontaktach z rodzicami i uczniami przy realizacji działań wychowawczych i profilaktycznych w szkołach. Dodatkowo, możliwość uczestnictwa w warsztatach przyczyniła się do poszerzenia wiedzy i umiejętności w obszarach współpracy z rodzicami, radzenia sobie z dyscypliną wśród uczniów i trudnymi kontaktami z rodzicami oraz odreagowania przez nauczycieli negatywnych emocji,

związanych z napotykanymi trudnościami oraz uzyskania inspiracji do podejmowania nowych aktywności.

2.2 Leczenie i rehabilitacja¹³

W tym rozdziale przedstawione zostały informacje nt. leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych/szkodliwe używających. W związku z powyższym przedstawiono m.in. informacje nt.: nakładów finansowych, struktury hospitalizacji psychiatrycznej w zakresie F 10- F19 wg. ICD 10, liczby leczonych w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych oraz liczby zgonów z powodu przedawkowania narkotyków.

Realizacja świadczeń zdrowotnych w 2016 r. w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych w woj. świętokrzyskim udzielana była w trybie opieki stacjonarnej i ambulatoryjnej.

Największą zrealizowaną wartość świadczeń w zakresie świadczenia terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol odnotowano w Klasztorze Podwyższenia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów) w Chęcinach - (140 688,00 zł). Szczegółowe dane zawarte są w tabeli nr 8.

¹³ Dane i informacje przesłane przez NFZ Świętokrzyski Oddział Wojewódzki w Kielcach

Tabela 8. Realizacja świadczeń zdrowotnych udzielonych w trybie stacjonarnej i ambulatoryjnej opieki w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych

Lp.	Nazwa świadczeniodawcy	Adres siedziby	Zakres świadczeń - nazwa	Zakontraktowane liczba	Zakontraktowane wartość	Realizacja liczba*	Realizacja wartość*
1	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nadzieja Rodzinie”	ul. Karczówkowska 36, Kielce	Świadczenia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych innych niż Alkohol	7 061,00	56 488,00	7 073,00	56 584,00
2	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nadzieja Rodzinie”	ul. Karczówkowska 36, Kielce	Świadczenia Rehabilitacyjne dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych	55 328,00	442 624,00	55 327,60	442 620,80
3	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nadzieja Rodzinie”	ul. Karczówkowska 36, Kielce	Świadczenia dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych Udzielane w Hostelu	24 134,00	193 072,00	24 133,28	193 066,24
4	Klasztor Podwyższenia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów)	ul. Franciszkańska 10, Chęciny	Świadczenia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych Innych niż Alkohol	14 348,00	114 784,00	17 586,00	140 688,00
5	Klasztor Podwyższenia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów)	ul. Franciszkańska 10, Chęciny	Świadczenia dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych Udzielane w Hostelu	20 147,00	161 176,00	20 146,16	161 169,28
6	Klasztor Podwyższenia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów)	ul. Franciszkańska 10, Chęciny	Świadczenia Rehabilitacyjne dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych	62 702,00	501 616,00	62 701,90	501 615,20
7	Promedic Centrum Psychoterapii Agnieszki Nehrebeckiej	ul. Bednarska 3, Pińczów	Świadczenia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych Innych niż Alkohol	7 387,00	59 096,00	7 387,00	59 096,00
8	Stowarzyszenie MONAR Hostel dla Osób Uzależnionych	Malików 150B, Kielce	Świadczenia dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych Udzielane w Hostelu	17 229,00	137 832,00	12 228,80	137 830,40
9	Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia Terapii i Rehabilitacji Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży w Lutej	Luta 4, Końskie	Świadczenia Rehabilitacyjne dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych	98 150,00	785 200,00	98 149,40	758 195,20
10	Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień	Malików 150B, Kielce	Świadczenia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych Innych niż Alkohol	15 354,00	122 832,00	15 512,00	124 096,00
11	Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Radomska 70, Starachowice	Program Leczenia Substytucyjnego	43 835,00	350 680,00	43 835,00	350 680,00

* – realizacja na podstawie danych przekazywanych przez świadczeniodawców, Źródło danych – NFZ Świętokrzyski Oddział Wojewódzki w Kielcach

Największą zrealizowaną wartość świadczeń w zakresie świadczenia rehabilitacyjne dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych odnotowano w Ośrodku Leczenia Terapii i Rehabilitacji Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży w Lutej (785 195,20 zł).

Największą zakontraktowaną liczbę świadczeń w zakresie świadczenia dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych udzielane w hostelu odnotowano w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Nadzieja Rodzinie” z siedzibą w Kielcach, ul. Karczówkowska 36 (193 066,24 zł).

Poniżej przedstawiono zestawienie ilości kadry pracującej z osobami uzależnionymi od substancji psychoaktywnych w województwie świętokrzyskim w 2016 roku.

Tabela 9. Kadra pracująca z osobami uzależnionymi

Lp.	Kwalifikacje	Stopień specjalności	Ilość osób udzielających świadczeń
1.	Instruktor terapii uzależnień	w trakcie	2
2.	Instruktor terapii uzależnień	specjalista	3
3.	Lekarz-psychiatra	specjalista	5
4.	Lekarz-psychiatra	specjalista 1st.	1
5.	Lekarz-psychiatra	w trakcie	1
6.	Lekarz-psychiatra dzieci i młodzieży	specjalista	1
7.	Pedagog		1
8.	Pielęgniarka		8
9.	Psycholog	specjalista	5
10.	Psychoterapeuta	specjalista	2
11.	Psychoterapeuta	w trakcie	1
12.	Specjalista terapii uzależnień	w trakcie	11
13.	Specjalista terapii uzależnień	specjalista	22
RAZEM			63

Źródło danych – NFZ Świętokrzyski Oddział Wojewódzki w Kielcach

Z osobami uzależnionymi/szkodliwie używającymi substancji psychoaktywnych w 2016 roku pracowała kadra w liczbie łącznie 63 osoby. Największą grupę zawodową stanowili specjaliści terapii uzależnień. W porównaniu z rokiem 2015, liczba osób pracujących z osobami uzależnionymi pozostawała na takim samym poziomie.

Wykaz podmiotów leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych w województwie świętokrzyskim w 2016 r. znajduje się poniżej:

Leczenie szpitalne psychiatryczne spowodowane stosowaniem substancji psychoaktywnych w 2016 roku.

Tabela 10. Struktura hospitalizacji psychiatrycznych w zakresie kodów ICD-10: F10-F19 mieszkańców województwa w zakładach opieki zdrowotnej zlokalizowanych na terenie województwa w roku 2016

Województwo Świętokrzyskie				
Lp.	Przyczyny hospitalizacji zgodnie z klasyfikacją międzynarodową ICD-10 (kat. 3-znakowa)		Liczba hospitalizacji	
			2015	2016
1	F10	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu	5069	5715
2	F11	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem opiatów	5	6
3	F12	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem kanabinoli	15	10
4	F13	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane przyjmowaniem substancji nasennych i uspokajających	11	69
5	F14	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem kokainy	4	1
6	F15	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem innych niż kokaina środków pobudzających w tym kofeiny	15	7
7	F19	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane naprzemiennym przyjmowaniem środków wyżej wymienionych	640	612
RAZEM			5759	6420

Dane przekazane przez NFZ¹⁴

¹⁴ Uwaga! Liczba hospitalizacji mieszkańców województwa na podstawie danych przesłanych przez świadczeniodawców. Nie uwzględnia oddziałów dziennych i hosteli. Liczba hospitalizacji ogółem liczona była po numerze Pesel świadczeniobiorcy i księdze głównej dla rozpoznania ICD wykazanego przez świadczeniodawcę w raporcie statystycznym. Poprawność przekazanych danych zależy od sposobu interpretacji i wprowadzania ich do własnych systemów informatycznych przez Świadczeniodawcę.

Główną przyczyną hospitalizacji psychiatrycznej mieszkańców województwa w zakładach opieki zdrowotnej zlokalizowanych na terenie województwa były zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu (F10) – 5715 przypadków. Należy zwrócić uwagę, iż w porównaniu do roku 2015, liczba hospitalizacji z tego powodu znacząco wzrosła aż o 646 przypadków.

Według danych pozyskanych z NFZ, do najczęstszych przyczyn hospitalizacji psychiatrycznej mieszkańców województwa w 2016 roku w obszarze F11 – F19 należały:

- **F19** - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane naprzemiennym przyjmowaniem środków wyżej wymienionych – 612 przypadki. W porównaniu z rokiem 2015, liczba hospitalizacji z tej przyczyny zmalała o 28 przypadków.

- **F13** - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane przyjmowaniem substancji nasennych i uspokajających – 69 przypadków. Na przestrzeni roku, liczba hospitalizacji z ww. powodu wzrosła o 58 przypadków.

- **F12** - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem kanabinoli – 10 przypadków. Nastąpił spadek przyczyn hospitalizacji z powyższego powodu o 5 przypadków.

- **F15** - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem innych niż kokaina środków pobudzających w tym kofeiny – 7 przypadków. W roku 2015 – 15 przypadków.

- **F11** - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem opiatów – 6 przypadków. W porównaniu z rokiem 2015, liczba hospitalizacji z tej przyczyny wzrosła o 1 przypadek.

- **F14** - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem kokainy – 1 przypadek, natomiast w roku 2015 zanotowano 4 przypadki.

Tabela 11. Leczeni w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych wg. rozpoznania zasadniczego 2014-2016, **leczeni ogółem**

Leczeni w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych wg. rozpoznania zasadniczego 2014-2016. Wyszczególnienie – leczeni ogółem		Liczby bezwzględne		
		2014 r.	2015 r.	2016 r.
ogółem		975	1 212	950
Opiaty	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F11.0, F 11.1)	2	3	16
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F11.2, F11.3)	42	44	39
	Inne (F11.7, F 11.8, F11.9)	2	brak danych	1
Kanabinole	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F12.0, F 12.1)	34	58	69
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F12.2, F12.3)	71	60	82
	Inne (F12.7, F 12.8, F 12.9)	2	3	1
Leki uspokajające i nasenne	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F13.0, F 13.1)	57	67	30
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F13.2, F13.3)	204	176	66
	Zburzenia psychotyczne (F13.4, F13.5, F13.6)	2	brak danych	brak danych
	Inne (F13.7, F13.8, F13.9)	8	8	10

Kokaina	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F 14.0, F 14.1)	brak danych	brak danych	brak danych
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F14.2, F14.3)	brak danych	brak danych	2
Inn subst. pobudzające (w tym kofeina)	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F15.0, F 15.1)	2	14	7
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F15.2, F15.3)	26	22	36
	Zaburzenia psychiatryczne (F15.4, F15.5, F15.6)	4	6	1
	Inne (F15.7, F.15.8, F15.9)	brak danych	1	brak danych
Substancje halucynogenne	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F16.0, F 16.1)	brak danych	1	brak danych
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F16.2, F16.3)	3	1	brak danych
	Zaburzenia psychiatryczne (F16.4, F16.5, F16.6)	brak danych	brak danych	brak danych
Lotne rozpuszczalniki	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F18.0, F 18.1)	1	1	brak danych
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F18.2, F18.3)	brak danych	brak danych	1
	Zaburzenia psychiatryczne (F18.4, F18.5, F18.6)	brak danych	brak danych	brak danych

Kilka substancji lub inne substancje psychoaktywne	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F19.0, F 19.1)	106	117	90
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F19.2, F19.3)	390	612	457
	Zaburzenia psychotyczne (F19.4, F19.5, F19.6)	4	9	4
	Inne (F19.7, F19.8, F19.9)	5	6	3
Używanie tytoniu (F17)		10	3	35

Opracowanie własne na podstawie: http://wczp.kielce.uw.gov.pl/ftp/pliki/wczp/sm/pub/Biuletyn_kolorowy_za_2016_rok.pdf oraz http://wczp.kielce.uw.gov.pl/ftp/pliki/wczp/sm/pub/biuletyn_s_2015.pdf - dostęp na dzień 08.11.2017 r.

W 2016 r. odnotowano ogółem **950** pacjentów leczonych w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych.

Według rozpoznania zasadniczego - **leczeni ogółem** - największą liczbę leczonych w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych – w 2016 r. odnotowano z powodu:

- ✓ **przyjmowania kanabinoli** – rozpoznanie: zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F12.2, F12.3) – 82 przypadki oraz ostrego zatrucia i używania szkodliwego (F12.0, F12.1) – 69 przypadków,
- ✓ **przyjmowania leków uspakajających i nasennych** - rozpoznanie: zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F13.2, F13.3) – 66 przypadków,
- ✓ **przyjmowania kilku substancji lub innych substancji psychoaktywnych** – rozpoznanie: zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F19.2, F19.3) – 457 przypadków oraz ostrego zatrucia i używani szkodliwego (F19.0, F19.1) - 90 przypadków.

Należy nadmienić, iż w porównaniu z latami 2014 - 2015 r. zmalała liczba leczonych ogółem w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych.

Kolejna tabela przedstawia ilość leczonych po raz pierwszy w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych wg. rozpoznania zasadniczego w latach 2014 – 2016.

Tabela 12. Leczeni w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych wg. rozpoznania a zasadniczego 2014 - 2016, **leczeni po raz pierwszy**

Leczeni w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych wg. rozpoznania a zasadniczego 2014-2016 – leczeni po raz pierwszy		Liczby bezwzględne		
		2014 r.	2015 r.	2016 r.
Ogółem		362	560	280
Opiaty	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F11.0, F 11.1)	1	1	4
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F11.2, F11.3)	10	5	1
	Inne (F11.7,F11.8,F11.9)	2	brak danych	1
Kanabinoły	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F12.0, F 12.1)	11	45	26
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F12.2, F12.3)	29	23	15
	Inne (F 12.7, F 12.8, F 12.9)	0	2	0
Leki uspokajające i nasenne	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F13.0, F 13.1)	10	18	9
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F13.2, F13.3)	55	39	17
	Zburzenia psychiatryczne (F13.4, F13.5, F13.6)	2	brak danych	brak danych
	Inne (F13.7, F13.8, F13.9)	4	1	2
Kokaina	Ostre zatrucia i używanie szkodliwe (F 14.0, F 14.1)	brak danych	brak danych	brak danych

	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F14.2, F14.3, F14.7, F14.8, F14.9)	brak danych	brak danych	0
Inne subst. pobudzające (w tym kofeina)	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F15.0, F 15.1)	0	5	3
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F15.2, F15.3)	2	6	10
	Zaburzenia psychiatryczne (F15.4, F15.5, F15.6)	1	2	0
Substancje halucynogenne	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F16.0, F 16.1)	1	0	
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F16.2, F16.3)	0	1	brak danych
	Zaburzenia psychiatryczne (F16.4, F16.5, F.16.6)	brak danych	brak danych	brak danych
Lotne rozpuszczalniki	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F18.0, F 18.1)	0	0	brak danych
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F18.2, F18.3)	0	brak danych	0
	Zaburzenia psychiatryczne (F18.4, F18.5, F18.6)	brak danych	brak danych	brak danych
Inne substancje	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F19.0, F 19.1)	47	61	25

Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F19.2, F19.3)	182	347	154
Zaburzenia psychotyczne (F19.4, F19.5, F19.6)	0	3	0
Inne (F19.7, F19.8, F19.9)	1	1	0
Używanie tytoniu (F17)	4	0	13

Opracowanie własne na podstawie: http://wczp.kielce.uw.gov.pl/ftp/pliki/wczp/sm/pub/Biuletyn_kolorowy_za_2016_rok.pdf oraz http://wczp.kielce.uw.gov.pl/ftp/pliki/wczp/sm/pub/biuletyn_s_2015.pdf - dostęp na dzień 08.11.2017 r.

W 2016 r. odnotowano **280** pacjentów leczonych po raz pierwszy w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych.

Wg rozpoznania zasadniczego – **leczeni po raz pierwszy** - największą liczbę leczonych w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych – w 2016 r. odnotowano z powodu:

- ✓ **przyjmowania kanabinoli** – rozpoznanie: ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F12.0, F12.1) – 26 przypadków,
- ✓ **przyjmowania kilku substancji lub innych substancji psychoaktywnych** – rozpoznanie: zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F19.2, F19.3) – 154 przypadki oraz ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F19.0, F19.1) – 25 przypadków.

Należy nadmienić, iż w porównaniu z latami 2014 r. - 2015 r. zmalała liczba leczonych po raz pierwszy w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych.

Zgony z powodu przedawkowania narkotyków:

Tabela nr 13 przedstawia liczbę zgonów spowodowanych przedawkowaniem narkotyków.

W Polsce z powodu przedawkowania narkotyków zmarło 255 osób.

Tabela 13. Liczba zgonów z powodu przedawkowania narkotyków oraz wskaźnik zgonów na 100 000 mieszkańców (wg krajowej definicji: F11-12, F14-16, F19, X42, X62, Y12, X44, X64, Y14) w 2015 r. wg województw

Lp.	województwa	liczby zgonów wg krajowej definicji: 2015
1	Dolnośląskie	11
2	Kujawsko-pomorskie	3
3	Lubelskie	2
4	Lubuskie	3
5	Łódzkie	12
6	Małopolskie	9
7	Mazowieckie	103
8	Opolskie	0
9	Podkarpackie	2
10	Podlaskie	8
11	Pomorskie	31
12	Śląskie	31
13	Świętokrzyskie	1
14	Warmińsko-mazurskie	9
15	Wielkopolskie	22
16	Zachodniopomorskie	8
17	Polska	255

Źródło danych - KBPN

W 2015 roku w województwie świętokrzyskim odnotowano 1 przypadek zgonu z powodu przedawkowania narkotyków. Niskie wskaźniki w tym zakresie odnotowuje się m.in. w woj. podkarpackim, opolskim, lubelskim, kujawsko – pomorskim, lubuskim.

Działania realizowane i wspierane przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w ramach leczenia i rehabilitacji

Kierunek 1	ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI POMOCY TERAPEUTYCZNEJ I REHABILITACJI DLA OSÓB UŻYWAJĄCYCH SZKODLIWIE I UZALEŻNIONYCH OD NARKOTYKÓW
------------	--

- *Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w 2016 roku wspierał rozwój i modernizację bazy materialnej zakładów prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od narkotyków lub używających ich w sposób szkodliwy.*

Działania te realizowano poprzez utworzenie w Świętokrzyskim Centrum Pediatrii sali do hospitalizacji agresywnych pacjentów – 25 000,00 zł.

Przedmiotem umowy było dofinansowanie w ramach zadania „Inwestycje w ochronie zdrowia”, wydatków poniesionych na utworzenie w Świętokrzyskim Centrum Pediatrii sali do hospitalizacji agresywnych pacjentów. W ramach zadania przeprowadzone zostały roboty budowlane i montażowe w tym m.in.: montaż i dołożenie nowego sufitu podwieszonego, obudowa pionów płytami g-k, montaż okna podglądowego wewnętrznego PCV, montaż szyb antywłamaniowych p4 i okuć w istniejących oknach, montaż drzwi stalowych pełnych, uzupełnienie posadzek z wykładzin z tworzyw sztucznych, montaż pkt poboru gazów medycznych, montaż gniazd wandaloodpornych, przeróbka instalacji elektrycznej, wyoblenie ścian w narożnikach oraz zabezpieczenie grzejnika.

- ***Samorząd Województwa finansował programy pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej w placówkach leczenia uzależnień.*** W ramach umowy ze Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy odbywały się szkolenia dla terapeutów uzależnień pracujących w placówkach leczenia odwykowego województwa świętokrzyskiego, które przyczyniło się do podniesienia kompetencji zawodowych, integracji środowiska terapeutów, wymiana doświadczenia.

- ***Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w 2016 roku upowszechniał informacje na temat placówek i programów dla osób uzależnionych.*** Opracowano oraz udostępniono na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego wykaz podmiotów świadczących usługi w zakresie leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych na terenie województwa świętokrzyskiego w 2016 roku.

Dodatkowo, podczas prowadzonych szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych wśród dzieci i młodzieży, skierowanych do rodzin, opiekunów i wychowawców pieczy zastępczej prowadzonych na terenie wszystkich powiatów województwa świętokrzyskiego, upowszechniano informację dotyczącą placówek zajmujących się leczeniem uzależnień. Ponadto rozpowszechniano wśród rodzin, opiekunów i wychowawców pieczy zastępczej informator na temat placówek udzielających pomocy osobom z problemem narkotykowym pt. „Narkomania. Gdzie szukać pomocy”, zawierający informacje o podmiotach leczniczych i innych placówkach na terenie całej Polski udzielających pomocy osobom używającym środków odurzających i substancji psychoaktywnych i osobom uzależnionym.

- ***Samorząd Województwa wspierał programy kierowane do specyficznych grup odbiorców, poprzez telefon zaufania dla osób w kryzysie.*** Z Telefonu Zaufania skorzystało 59 osób. W katalogu spraw, które rozmówcy podejmowali była m. in. przemoc w rodzinie, kryzysy osobiste, uzależnienia. Podjęto 39 zasadnych i skutecznych interwencji. Interwencje

dotyczyły w 4 przypadkach myśli samobójczych, w 20 przypadkach kryzysów osobistych pozostałe dot. uzależnień i przemocy. Z analizy przeprowadzonych rozmów wynika, że udało się udzielić pomocy 13 osobom z problemem uzależnienia od alkoholu.

Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w ramach otwartego konkursu ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych „Działania na rzecz przeciwdziałania przemocy rówieśniczej”.

Szkolenie członków Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy – jedna grupa 20 osób.

- ***Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał obozy i turnusy rehabilitacyjne.***

W ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego ogłosił konkurs ofert. Jedno z ogłoszonych zadań brzmiało: „Wspieranie działań sprzyjających reintegracji społecznej oraz zawodowej osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych”. W ramach powyższego zadania, samorząd województwa wspierał działania skierowane do grupy osób przebywających w Ośrodku Rehabilitacji dla Osób Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych w Pałęgach. Głównym celem prowadzonych działań było podniesienie poziomu rehabilitacji społecznej i zawodowej wśród uczestników projektu poprzez zorganizowany 3 – dniowy wyjazd integracyjny dla 16 osób oraz uczestnictwo w warsztatach z doradcą zawodowym z których skorzystały 34 osoby. Wyjazd beneficjentów zadania przyczynił się do podniesienia poziomu integracji i adaptacji społecznych poprzez doświadczenie spędzania czasu wolnego na trzeźwo.

Kierunek 2	ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI PROGRAMÓW OGRANICZANIA SZKÓD ZDROWOTNYCH DLA OSÓB UŻYWAJĄCYCH SZKODLIWIE I UZALEŻNIONYCH OD NARKOTYKÓW
------------	---

- ***Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w 2016 roku inicjował i wspierał programy niskoprogowe typu: noclegownie, schroniska, punkty dziennego pobytu.***

Na podstawie otwartego konkursu ofert z zakresu pomocy społecznej w ramach zadania „Aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób bezdomnych” samorząd województwa dofinansował działania skierowane do 20 mieszkańców Domu dla osób Bezdomnych i Najuboższych Monar – Markot w Stąporkowie.

W ramach otwartego konkursu ofert z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach zadania „Pomoc psychologiczno – terapeutyczna dla osób

z problemem alkoholowym przebywających w Domach Pomocy Społecznej” samorząd województwa dofinansował:

- działania skierowane do 20 mieszkańców Domu dla osób Bezdomnych i Najuboższych Monar – Markot w Stąporkowie;
- działanie skierowane do 15 mężczyzn będących pensjonariuszami Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn w Sandomierzu.

• ***Dodatkowo w ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego ogłosił konkurs ofert.***

Jedno z ogłoszonych zadań brzmiało: „*Wspieranie działań zapewniających odpowiedni dostęp do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS skierowanych do różnych grup odbiorców oraz wspieranie działalności punktów informacyjno – konsultacyjnych na terenie województwa świętokrzyskiego.*” W ramach tego zadania działaniami objęto kobiety planujące ciążę, będące w ciąży i ich partnerów oraz wszystkich chętnych aktywnych seksualnie. Zadaniem z zakresu odpowiedzialnego rodzicielstwa objęto grupę studentek Uniwersytetu Jana Kochanowskiego – Wydziału Lekarskiego i Nauk o Zdrowiu oraz Wszechnicy Świętokrzyskiej, natomiast zajęcia dotyczące profilaktyki HIV skierowano do wychowanek Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Węgrzynowie. Zasadniczym celem podjętych działań było podniesienie świadomości osób z wybranych grup na temat dróg przenoszenia zakażenia HIV, choroby AIDS i konsekwencji z tym związanych oraz możliwość skorzystania z testów na obecność wirusa HIV w Punkcie Konsultacyjno – Diagnostycznym w Kielcach. Działania realizowane w grupie dziewcząt z Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Węgrzynowie miały także charakter profilaktyczny z uwagi na konsekwencje wynikające z ryzykownych zachowań związanych z przestępczością, tj. kradzieże, używanie środków psychoaktywnych, świadczenie usług seksualnych i inne.

Podsumowując, z poradnictwa HIV/AIDS skorzystało 298 osób, test wykonało 240 osób, w tym 68 kobiet planujących ciążę, 46 kobiet ciężarnych i 110 ich partnerów, 58 osób uzyskało poradę bez wykonania testu. Wykryto 1 przypadek zakażenia u kobiety w 12 tygodniu ciąży.

Podjęte działania przyczyniły się do poprawy dostępności informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS skierowanych do różnych grup odbiorców oraz do wsparcia działalności punktów informacyjno-konsultacyjnych w województwie świętokrzyskim.

2.3 Readaptacja społeczna¹⁵

Programy readaptacji społecznej i redukcji szkód realizowane były w następujących miejscach:

- a) Areszcie Śledczym w Kielcach,
- b) NZOZ „Nadzieja Rodzinie” w Kielcach,
- c) Klasztor Podwyższenia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów).

Readaptacyjna działalność Aresztu Śledczego w Kielcach na rzecz osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych¹⁶

W 2016 roku do Oddziału Terapeutycznego dla Skazanych Uzależnionych od Środków Odurzających lub Psychotropowych w Areszcie Śledczym Kielce, przyjętych zostało 76 skazanych. 38 skazanych kontynuowało leczenie (przyjęci do OT w roku 2015 r.), w związku z powyższym ogółem objętych oddziaływaniami terapeutycznymi w 2016 roku zostało 114 osadzonych uzależnionych. W roku ubiegłym największą grupę skazanych stanowiły osoby uzależnione od wielu substancji z tzw. politoksykomanią (57 skazanych).

Skazani w przedziale wiekowym 19 -24 stanowili grupę 7 skazanych, 25-29 to grupa 31 skazanych, 30-34 to 39 skazanych, 35-39 to 24 skazanych, 40-44 to 7 skazanych, 45-49 to 3 skazanych, 50-54 to 1 skazany, 55-59 to 1 skazany i 60-64 to 1 skazany.

Psychologowie z Działu Penitencjarnego prowadzili oddziaływania głównie poprzez rozmowy indywidualne z osobami pozbawionymi wolności. W trakcie rozmów ze skazanymi motywowali ich do podjęcia leczenia odwykowego, zgodnie z procedurami kierowali osoby uzależnione do odbywania kary w systemie terapeutycznym, natomiast wobec osadzonych którzy ukończyli leczenie odwykowe prowadzili oddziaływania mające na celu podtrzymanie pozytywnych efektów terapii oraz realizacji planu dalszego zdrowienia. Osoby uzależnione, których wymiar kary (bliski termin końca kary) nie pozwalał na skierowanie do oddziału terapeutycznego, obejmowani byli oddziaływaniami w ramach systemu terapeutycznego poza oddziałem terapeutycznym. W 2016 roku do systemu terapeutycznego poza oddziałem terapeutycznym, zostało skierowanych 15 skazanych uzależnionych od środków odurzających lub psychotropowych.

¹⁵ Informacje zostały przysłane przez Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach, Areszt Śledczy w Kielcach, podmioty leczenia uzależnień z terenu województwa

¹⁶ Źródło danych: Areszt Śledczy w Kielcach

W Dziale Terapeutycznym dla skazanych Uzależnionych od Środków Odurzających lub Psychotropowych w sposób ciągły realizowany był podstawowy program terapii uzależnień. Głównymi celami programu terapii były: leczenie, rehabilitacja oraz readaptacja. Terapia w Oddziale Terapeutycznym trwa 6 miesięcy (26 tygodni), podzielona jest na trzy etapy.

W Dziale Terapeutycznym dla skazanych z Niepsychotycznymi Zaburzeniami Psychicznymi lub Upośledzonych Umysłowo, realizowany był program profilaktyki narkotykowej. Miał on na celu dostarczyć osadzonym niezbędnej wiedzy dotyczącej powstawania uzależnienia od środków odurzających oraz konsekwencji, jakie towarzyszą ich zażywaniu. Podejmowana tematyka obejmowała zagadnienia teoretyczne, między innymi takie jak mechanizmy powstawania uzależnienia oraz fazy rozwoju choroby, ponadto w trakcie zajęć uczestnicy nabyli oraz wzmocnili umiejętność asertywnego odmawiania kupna i zażywania substancji psychoaktywnych, a poprzez udział w grupowej dyskusji pogłębili świadomość własnego problemu, powodów sięgania po narkotyki oraz skutków, jakie niesie ich zażywanie. Zdobyta wiedza miała na celu wytworzenie motywacji do walki z uzależnieniem, a w konsekwencji wykształcenie dojrzałej postawy abstynenckiej.

W 2016 roku pracownicy Działu Ochrony na terenie jednostki Aresztu Śledczego w Kielcach, poddali badaniu na zawartość narkotyków w moczu 180 osadzonych. 21 osadzonych znajdowało się w stanie po spożyciu narkotyków lub innych środków odurzających (THC 11 osób, AMP 8 osób, K2 – dopalacze 2 osoby). 10 osadzonych odmówiło poddania się badaniu, w takiej sytuacji wyniki traktowane są jako pozytywne. Ponadto w 2016 roku przeprowadzono 2 kontrole z udziałem psa specjalnego „NABA” będącego w posiadaniu Zakładu Karnego w Pińczowie. Kontrola nie wykazała żadnych środków odurzających lub psychotropowych. Pracownicy Działu podejmowali również działania mające na celu przeciwdziałanie przedostawaniu się substancji odurzających i ich obrotowi na terenie Aresztu Śledczego w Kielcach. Dzięki podejmowanym działaniom, w dniu 06.02.2016 r. podczas kontroli, osoby ubiegające się o wstęp na teren jednostki w celu widzenia z osadzonym ujawniono zawiniątko z suszem koloru zielonego.

Readaptacyjna działalność stowarzyszenia „Nadzieja Rodzinie”¹⁷ na rzecz osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych

W Hostelu dla Osób Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych prowadzonych przez Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie w Kielcach w 2016 r. przebywało 23 pacjentów (18 mężczyzn i 5 kobiet). Ilość pacjentów w poszczególnych przedziałach wiekowych:

- 0-18 lat - 2,
- 19-29 lat – 15 osób,
- powyżej 30 lat – 6 osób.

Z punktu widzenia placówki w zakresie pracy z osobami uzależnionymi lub stosującymi szkodliwie substancje psychoaktywne, pracownicy Poradni dostrzegają na trudności w utrzymaniu ciągłości terapii. Lekarze oraz psycholodzy zauważają znaczący wzrost zaburzeń psychotycznych u pacjentów zażywających dopalacze. Osoby te, częściej niż inni uzależnieni od narkotyków, obejmowani są leczeniem psychiatrycznym. Niepokojącym zjawiskiem jest zmniejszająca się średnia wieku pacjentów przyjmowanych do leczenia. Jeśli chodzi o tendencje w rodzaju zażywanych substancji, wśród pacjentów zgłaszających się do leczenia dominujące jest zażywanie dopalaczy, marihuany, leków i amfetaminy.

W 2016 roku Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” zrealizowało zadanie publiczne pn. „Realizowanie programów wspomagających proces terapeutyczny i rehabilitacyjny osób uzależnionych od narkotyków oraz członków ich rodzin”.

W hostelu zrealizowano również projekt pn. „Prowadzenie hostelu oraz zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych od narkotyków po ukończonej terapii (dla min. 6 osób)” w którym pacjenci mieli możliwość poznania alternatywnych stylów życia. Działaniami zostało objętych 16 osób. Projekt finansowany był przez Urząd Miasta Kielce. Uczestnicy spotkania skorzystali ze spotkań grupy rozwojowej, warsztatów umiejętności miękkich, warsztatów umiejętności psychospołecznych. Odbyło się 31 spotkań w grupie zapobiegania nawrotom, 30 spotkań w grupie wsparcia.

Readaptacyjna działalność Klasztor Podwyższenia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów)¹⁸ na rzecz osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych

Franciszkańskie Centrum Terapii i Profilaktyki Uzależnień skupia się na działaniach w obszarze leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód zdrowotnych i reintegracji społecznej.

¹⁷ Źródło danych: Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie”

¹⁸ Źródło danych: Klasztor Podwyższenia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych

Liczba osób w Hostel dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych „Rivotorto” wynosiła 23 pacjentów (w tym 19 mężczyzn i 4 kobiety) w następujących przedziałach wiekowych:

- do 18 lat: 0 osób;
- od 19 do 29 lat: 10 osób;
- od 30 do 64 lat: 13 osób;
- powyżej 65 lat: 0 osób.

Otwarta formuła placówki i fakt koegzystencji trzech społeczności (terapeutyczna, lokalna, klasztorna) na jednym obszarze szczególnie sprzyja reintegracji i jest ewenementem wśród ośrodków leczenia uzależnień w Polsce. Ośrodek we współpracy z innymi instytucjami i firmami prowadzi także działania profilaktyczne w szkołach gminy Chęciny. Profilaktyka dociera do dzieci, rodziców i pedagogów. Placówka od kilku lat współpracuje z podobnymi ośrodkami w Europie Środkowej, zwłaszcza na Słowacji i Czechach.

Działania podejmowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego na rzecz readaptacji

Kierunek 4	ZMNIJSZENIE MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ WŚRÓD OSÓB UŻYWAJĄCYCH NARKOTYKÓW SZKODLIWIE ORAZ OSÓB UZALEŻNIONYCH
------------	---

- ***Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w 2016 roku wspierał szkolenia zawodowe dla osób używających narkotyków szkodliwie lub uzależnionych.***

W ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239 z późn. zm.) oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego ogłosił konkurs ofert. Jedno z ogłoszonych zadań brzmiało: „Wspieranie działań sprzyjających reintegracji społecznej oraz zawodowej osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych”, w ramach którego, samorząd województwa wspierał działania skierowane do grupy osób przebywających w związku w Ośrodku Rehabilitacji dla Osób Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych w Pałęgach. Głównym celem prowadzonych działań było podniesienie poziomu rehabilitacji społecznej i zawodowej wśród uczestników projektu poprzez zorganizowany 3 – dniowy wyjazd integracyjny oraz uczestnictwo w warsztatach z doradcą zawodowym z których skorzystały 34 osoby. W trakcie spotkań z doradcą zawodowym uczestnicy zapoznawali się z zagadnieniami mającymi przygotować ich do funkcjonowania na rynku pracy, ponadto, zagadnieniami poruszonymi na zajęciach z poradnictwa zawodowego były m.in.: komunikacja interpersonalna, bilans

predyspozycji zawodowych, przygotowywanie dokumentów aplikacyjnych, negocjacje, etyka i savoir vivre pracy zawodowej.

Powyższe przedsięwzięcie zostało także wykazane w Kierunku: 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacji dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków, gdyż swoimi działaniami realizuje kilka celów, które zarówno dotyczą zarówno wspierania obozów i turnusów rehabilitacyjnych, jak i wspierania szkoleń zawodowych dla osób używających narkotyków szkodliwie lub uzależnionych.

- ***Samorząd Województwa inicjował i wspierał działania centrów integracji społecznej.***

W 2016 roku zostało podpisane Porozumienie 1/2016/CIS w sprawie udzielenia dotacji celowej na pierwsze wyposażenie przyznanej Centrum Integracji Społecznej, którego instytucją tworząca było Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie w Kielcach. Kwota dofinansowania wynosiła 99 879,86 zł.

Kierunek 5	WSPIERANIE ROZWOJU ZAWODOWEGO PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH W PLACÓWKACH PROWADZĄCYCH LECZENIE I REHABILITACJĘ OSÓB UZALEŻNIONYCH OD NARKOTYKÓW ORAZ INNYCH GRUP ZAWODOWYCH MAJĄCYCH STYCZNOŚĆ Z OSOBAMI UZALEŻNIONYMI OD NARKOTYKÓW, NP.: POLICJANTÓW, PRACOWNIKÓW SPOŁECZNYCH, KURATORÓW, LEKARZY, ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
------------	---

- ***Samorząd w 2016 roku dofinansowywał szkolenia w zakresie problematyki narkomanii podnoszących kwalifikacje innych grup zawodowych mających styczność z osobami uzależnionymi od narkotyków.***

Realizowano szkolenie dla członków Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które niejednokrotnie inicjują działania z obszaru przeciwdziałania narkomanii oraz skierowane do osób uzależnionych krzyżowo. Ponadto, w ramach współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi wspierano szkolenia dla specjalistów ds. profilaktyki społecznej, pedagogów oraz liderów organizacji pozarządowych na rzecz bezpieczeństwa i profilaktyki uzależnień, dla specjalistów ds. prewencji, pedagogów szkolnych i dyrektorów poradni psychologiczno – pedagogicznych oraz liderów stowarzyszeń z nimi współpracujących.

- ***Samorząd Województwa w 2016 roku dofinansowywał superwizje pracy terapeutów uzależnień.***

W ramach podpisanej Umowy nr 10/2016/A z Wojewódzkim Szpitalem Zespolonym w Kielcach w sprawie udzielenia dotacji na realizację zadania z zakresu przeciwdziałania

alkoholizmowi odbyła się superwizja kliniczna. W szkoleniu udział wzięli członkowie zespołu terapeutycznego 11 osób. Łącznie odbyło się 54 godz. zajęć. Dzięki spotkaniom superwizyjnym terapeuci na bieżąco korzystali z możliwości monitorowania swojej pracy, dzięki czemu wprowadzili zmiany w postępowaniu terapeutycznym z pacjentami Ośrodka.

W ramach podpisanej Umowy nr 9/2016/A z Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy w sprawie udzielenia dotacji na realizację zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi odbyła się m. in.: superwizja dla zespołów terapeutycznych WOTUW w łącznej liczbie 119 godzin na Oddziale XII z terapeutami OLAZA i Poradni Terapii Uzależnień prowadzący zajęcia, oraz na Oddziale XIII.

2.4 Ograniczanie szkód zdrowotnych

Redukcja szkód – program metadonowy¹⁹

Program metadonowy realizowany jest przez Poradnię Leczenia Uzależnień przy POZ w Starachowicach. Liczba leczonych pacjentów w 2016 roku wyniosła ogółem 36 osób, w tym 23 mężczyzn oraz 13 kobiet. Kategorie wiekowe:

- w grupie wiekowej 25-30 lat – leczono 5 osób;
- w grupie wiekowej 31-35 lat – 5 osób;
- w grupie wiekowej 36-40 lat – 7 osób;
- w grupie wiekowej 45 – 45 lat: 3 osoby;
- w grupie wiekowej 46-50 lat: 6 osób;
- w grupie wiekowej 51-55 lat: 6 osób;
- w grupie wiekowej 56- 60 lat: 4 osoby.

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania pacjentów, najwięcej osób objętych działaniami programu metadonowego pochodziło ze Skarżyska – Kamiennej – 14 osób. Ponadto, 6 osób pochodziło ze Starachowic, 2 osoby z Kielc, 1 osoba z Wąchocka oraz 1 ze Staszowa. Dodatkowo, 12 osób pochodziło z poza terenu województwa świętokrzyskiego: 7 osób z województwa podkarpackiego, 4 osoby z województwa mazowieckiego oraz 1 osoba z województwa lubelskiego.

Pacjenci objęci programem otrzymują dobowe dawki metadonu, objęci są wyrzykowymi badaniami moczu na obecność substancji psychoaktywnych innych niż metadon. Korzystają ze wsparcia terapeutycznego, psychiatrycznego. Personel stanowią:

¹⁹ Źródło danych: Poradnia Leczenia Uzależnień przy POZ w Starachowicach

lekarz psychiatra – kierownik programu; specjalista terapii uzależnień – 2 osoby oraz 2 pielęgniarki.

Realizowany program zaspokaja potrzeby pacjentów nie tylko z województwa świętokrzyskiego, ale także z województwa podkarpackiego, gdzie jest słabo rozwinięta sieć pomocy dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

Pacjenci uzależnieni od opiatów przeważają w starszych kategoriach wiekowych – dotyczy to osób z województwa świętokrzyskiego, natomiast młodszy pochodzą z województwa podkarpackiego.

Według placówki, w 2016 roku zaobserwowano większą liczbę zgłoszeń do Poradni Leczenia Uzależnień pacjentów używających amfetaminy oraz osób z uzależnieniami behawioralnymi (patologiczny hazard).

Pacjenci po zatruciu dopalaczami trafiają na konsultacje do Poradni Leczenia Uzależnień kierowani zazwyczaj z oddziału dziecięcego. Z racji wieku na terapię rodzinną oraz indywidualną kierowani są do Poradni – Psychologicznej w Starachowicach.

Z obserwacji placówki wynika, że zjawisko używania dopalaczy przez młodych ludzi ze Starachowic nasiliło się w okresie letnim. Po skutecznej reakcji Straży Miejskiej, Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej oraz instytucji zaangażowanych w profilaktykę uzależnień doprowadzono do zamknięcia źródeł zakupu dopalaczy. Z wywiadu z młodymi ludźmi wynika, że substancje te nabywane są przez Internet lub w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Niepokojącym zjawiskiem stało się używanie substancji psychoaktywnych przez dorosłych mieszkańców Starachowic w miejscu pracy.

3.Ograniczanie podaży²⁰:

Zwalczanie przestępczości narkotykowej jest jednym z priorytetów Policji Świętokrzyskiej. W wyniku pracy na terenie województwa ograniczono dostępność do wszystkich rodzajów narkotyków, a w szczególności do marihuany, amfetaminy, haszyszu i dopalaczy.

W garnizonie świętokrzyskim działają dwa Wydziały do Walki z Przestępczością Narkotykową tj. w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Kielcach oraz w Komendzie Miejskiej Policji w Kielcach, natomiast w Komendach Powiatowych Policji zespoły, w których policjanci prowadzą bieżące rozpoznanie środowiska dealerów oraz miejsc, gdzie dochodzić może do sprzedaży narkotyków.

²⁰ Źródło danych: Komenda Wojewódzka Policja w Kielcach

Kwestię odpowiedzialności karnej m.in. za: posiadanie, wprowadzanie do obrotu, udzielanie, uprawę oraz produkcję środków odurzających i substancji psychotropowych ujęto w Rozdziale 7 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Według danych przekazanych przez Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach, w 2016 roku zostało wszczętych 554 postępowań w sprawach o przestępstwa narkotykowe. W porównaniu z rokiem ubiegłym, powyższą kwestię, należy zauważyć, iż nastąpiła niewielka tendencja spadkowa (w 2015 r. 576 postępowań).

Tabela 14. Postępowania w sprawach o przestępstwa narkotykowe

	2015	2016
Postępowania wszczęte	576	554
Przestępstwa stwierdzone	1829	1883
Wykrywalność	97,4	97,8

Źródło: Biuletyn informacyjny WWK KWP

W 2016 roku stwierdzonych zostało 1883 przestępstw (w roku ubiegłym 1829), natomiast wskaźnik wykrywalności wyniósł 97,8 % (w 2015 r. 97,4%).

Najwięcej w 2016 roku, bo aż 866 zaistniało przestępstw posiadania narkotyków oraz 63 przypadki posiadania znacznej ich ilości. Ponadto, stwierdzonych zostało: 553 przestępstw udzielania środków odurzających lub substancji psychotropowych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, 184 przestępstwa nieodpłatnego udzielania środków odurzających lub substancji psychotropowych innym osobom, 77 nielegalnych upraw maku lub konopi (w roku ubiegłym 42), 49 przypadków nielegalnego wprowadzania do obrotu narkotyków oraz 43 przypadki nielegalnego wprowadzania do obrotu znacznej ilości narkotyków.

W 2016 roku do walki z przestępczością narkotykową Policja Świętokrzyska wykorzystywała 4 psy służbowe, które do wykrywania zapachów narkotyków.

Skutecznym narzędziem do ujawniania narkotyków są narkotesty będące na wyposażeniu każdej jednostki Policji na terenie województwa. Aby zapewnić bezpieczeństwo na drogach w 2016 r. policjanci z ruchu drogowego na terenie woj. świętokrzyskiego poddali badaniom na działanie środka działającego podobnie do alkoholu 303 kierujących pojazdami.

Policjanci zwalczający przestępczość narkotykową najczęściej na terenie województwa zabezpieczają: marihuanę, amfetaminę, haszysz, tabletki ekstazy oraz konopie indyjskie.

Tabela 15. Ilość zabezpieczonych narkotyków

Rodzaj	Ilość zabezpieczonych narkotyków	
	2015 r.	2016 r.
Marihuana	51,8 kg	84,3 kg
Amfetamina	3,4 kg	5,4 kg
Haszysz	1560 g	315,6 g
Ekstazy	849 g	315,8 g
konopie indyjskie	30448 g	51326 g

Źródło: Wydział Kryminalny KWP w Kielcach

Analizując dane tabeli 15 dotyczące ilości zabezpieczonych narkotyków przez Świętokrzyską Policję na przestrzeni dwóch ostatnich lat, zaobserwować można niepokojące zjawisko znaczącego wzrostu konfiskowanych substancji, tj.: marihuany wzrost o 32,5 kg, amfetaminy wzrost o 2 kg oraz konopi indyjskich wzrost o 20878 g. Nieznacznie zmniejszyła się natomiast ilość zabezpieczonych: haszyszu i ekstazy.

W 2016 r. na terenie kraju jak i również na terenie woj. świętokrzyskiego pojawiły się nowe zagrażające życiu środki psychoaktywne. Wśród nich najczęściej zabezpieczanym środkiem był „dopalacz” o nazwie „Medaliony Rzymskie”.

Z uwagi na powyższe dane statystyczne, odnoszące się dla woj. świętokrzyskiego jak również aktualne trendy, wskazują, że problem przestępczości narkotykowej jest w dalszym ciągu poważnym zagrożeniem, a jego zwalczanie stanowi jeden z najważniejszych priorytetów dla organów ścigania.

Skutki prawne wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W poniższym podrozdziale zostały zamieszczone dane pochodzące z Komendy Głównej Policji. Informacje dotyczą przestępstw wszczętych, stwierdzonych, zakończonych, udziału nieletnich w przestępstwach z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Tabela 16. Zestawienie porównawcze wg kwalifikacji prawnej

KWP	Grupa aktów prawnych	Postępowania wszczęte	Przestępstwa stwierdzone	Podjejrzeni dorośli	Podjejrzeni - nieletni
BG KWP Bydgoszcz	BSK - Ustawa o narkomanii	1 736	3 423	1 484	121
BK KWP Białystok	BSK - Ustawa o narkomanii	671	1 077	702	39
GD KWP Gdańsk	BSK - Ustawa o narkomanii	1 987	2 557	1 537	76
GO KWP Gorzów Wlkp.	BSK - Ustawa o narkomanii	1 114	1 974	799	41

KA KWP Katowice	BSK - Ustawa o narkomanii	3 306	6 337	2 840	325
KI KWP Kielce	BSK - Ustawa o narkomanii	554	1 883	583	48
KK KWP Kraków	BSK - Ustawa o narkomanii	2 862	9 706	2 312	157
LD KWP Łódź	BSK - Ustawa o narkomanii	1 285	2 931	971	147
LU KWP Lublin	BSK - Ustawa o narkomanii	1 409	1 955	1 242	76
OL KWP Olsztyn	BSK - Ustawa o narkomanii	843	1 301	743	42
OP KWP Opole	BSK - Ustawa o narkomanii	760	1 678	779	40
PO KWP Poznań	BSK - Ustawa o narkomanii	2 769	6 692	2 594	379
RZ KWP Rzeszów	BSK - Ustawa o narkomanii	625	1 054	553	52
SC KWP Szczecin	BSK - Ustawa o narkomanii	1 760	3 003	1 268	74
WA KSP Warszawa	BSK - Ustawa o narkomanii	3 938	4 751	3 574	203
WA KWP Radom	BSK - Ustawa o narkomanii	1 101	1 631	972	62
WR KWP Wrocław	BSK - Ustawa o narkomanii	4 030	6 002	3 144	253
Podsumowanie całkowite		30 750	57 955	26 097	2 135

Źródło danych: Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii

W 2016 roku na terenie kraju oraz w województwie świętokrzyskim odnotowanych zostało odpowiednio:

- postępowań wszczętych: 30 750 w kraju, natomiast w świętokrzyskim: 554;
- przestępstw stwierdzonych: 57 955 w kraju, a w świętokrzyskim 1 883;
- przestępstw, których podejrzani to – nieletni: w kraju 2 135, a w świętokrzyskim 48;
- przestępstw, których podejrzani to dorośli: w kraju 26 097, a w świętokrzyskim 583.

Tabela 17. Zestawienie porównawcze wg kwalifikacji prawnej

KWP	Grupa aktów prawnych	Ustawa	Akt prawny	Postępowania wszczęte	Przestępstwa stwierdzone	Podejrzani dorośli	Podejrzani - nieletni
KI KWP Kielce	BSK - Ustawa o narkoma- nii	Ustawa z dn. 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii	Art. 53 ust. 1	0	1	1	0
			Art. 53 ust. 2	7	15	18	0
			Art. 54 ust. 1	1	8	2	0
			Art. 55 ust. 1	0	1	1	0
			Art. 55 ust. 2	0	1	0	0
			Art. 55 ust. 3	2	4	4	0
			Art. 56 ust. 1	1	49	7	0
			Art. 56 ust. 3	3	43	17	0
			Art. 58 ust. 1	9	173	12	4
			Art. 58 ust. 2	3	11	2	3
			Art. 59 ust. 1	32	477	37	1
			Art. 59 ust. 2	1	68	1	1
			Art. 59 ust. 3	1	8	4	0
			Art. 61	0	1	0	0
			Art. 62 ust. 1	397	809	334	34
			Art. 62 ust. 2	33	63	35	0
Art. 62 ust. 3	12	57	54	1			

			Art. 63 ust. 1	48	77	43	4
			Art. 63 ust. 2	0	1	0	0
			Art. 63 ust. 3	4	15	10	0
			Art. 64 ust. 1	0	1	1	0

Źródło danych – Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii

Z analizy danych zawartych w tabeli 17 wynika, że w województwie świętokrzyskim największą liczbę postanowień wszczętych odnotowano z powodu naruszenia następujących artykułów prawnych wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii:

- art. 62 ust. 1 - Kto, wbrew przepisom ustawy, posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 – **397 przypadków** (w roku 2015 - 428 przypadki);
- art. 63 ust. 1 - Kto, wbrew przepisom ustawy, uprawia mak, z wyjątkiem maku niskomorfinowego, konopie, z wyjątkiem konopi włóknistych, lub krzew koki, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 – **48 przypadków** (w roku 2015 – 34 przypadki).

Największą liczbę przestępstw stwierdzonych odnotowano z powodu naruszenia następujących aktów prawnych wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii:

- art. 62 ust. 1 - Kto, wbrew przepisom ustawy, posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 – **809 przypadków** (w 2015 r. – 729 przypadków);
- art. 59 ust. 1 - Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, udziela innej osobie środka odurzającego lub substancji psychotropowej, ułatwia użycie albo nakłania do użycia takiego środka lub substancji, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10 – 477 przypadków (w 2015 r. – 705 przypadków).

Kolejna tabela prezentuje udział nieletnich wg czynów karalnych i płci według ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z 2005 r. za rok 2016.

Tabela 18. Nieletni wg czynów karalnych i płci według ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z 2005 r. za rok 2016

Artykuł	ogółem	chłopcy	dziewczęta
Ustawa z 2005	1193	980	213
Art.53 ust.1	3	3	0
Art.53 ust.2	2	2	0
Art.54 ust.1	2	2	0
Art.55 ust.1	10	10	0
Art.56 ust.2	1	0	1
Art.58 ust. 1	25	22	3
Art.58 ust.2	181	147	34
Art. 59 ust 1	31	28	3
Art.59 ust.2	67	58	9
Art.59 ust.3	3	3	0
Art.60	1	1	0
Art.61	9	7	2
Art.62	1	1	0
Art.62 ust.1	786	638	148
Art.62 ust.2	11	10	1
Art.62 ust.3	33	28	5
Art.63 ust.1	21	17	4
Art. 63 ust. 2	1	0	1
Art.63 ust.3	4	3	1
Art.64 ust. 1	1	0	1

Źródło danych: Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii

Największą liczbę przestępstw popełnionych przez nieletnich odnotowano w przypadku:- art. 62 ust. 1 - Kto, wbrew przepisom ustawy, posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 – 786 przypadków, w tym 638 popełnione przez chłopców, a 148 przez dziewczęta.

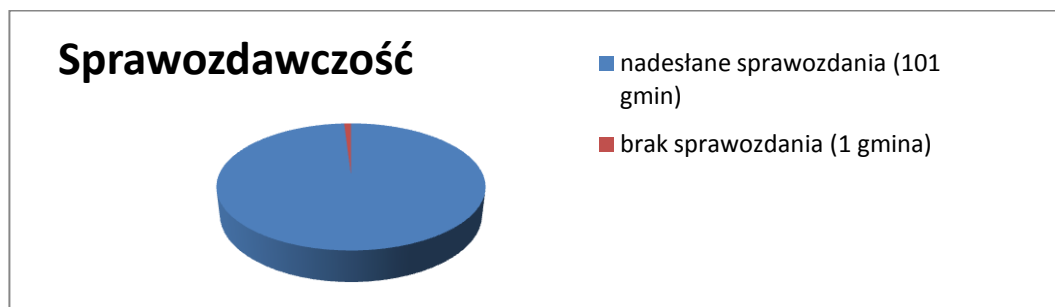
Należy zaznaczyć, iż w 2015 roku najwięcej przestępstw popełnionych przez nieletnich również nastąpiło w wyniku naruszenia art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 812 przypadków²¹. W związku z powyższym zauważalny jest spadek ilości popełnianych przestępstw przez nieletnich na przestrzeni 2015 i 2016 roku.

²¹Monitorowanie problemów narkotykowych w województwie świętokrzyskim w 2015 roku.

4. Przeciwdziałanie narkomanii na szczeblu gminnym w 2016 roku

Poniższe informacje opracowano na podstawie kwestionariuszy sprawozdawczych dotyczących realizacji Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii przesłanych przez jednostki samorządów terytorialnych z terenu województwa świętokrzyskiego.

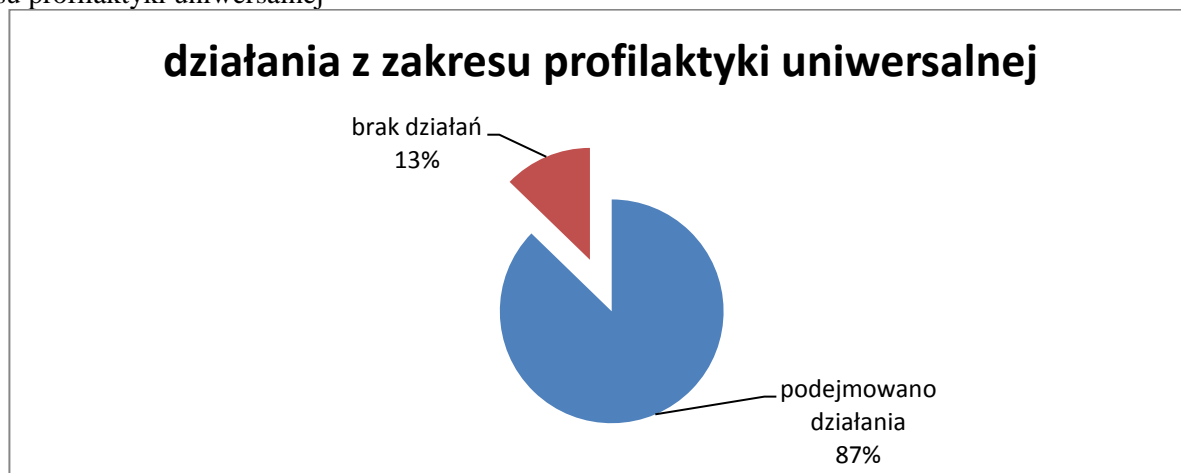
Wykres 1. Sprawozdawczość gminna w 2016 r.

W 2016 roku 101 samorządów gminnych z terenu województwa wywiązało się z obowiązku sprawozdawczości z realizacji działań Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii.

PROFILAKTYKA UNIWERSALNA:

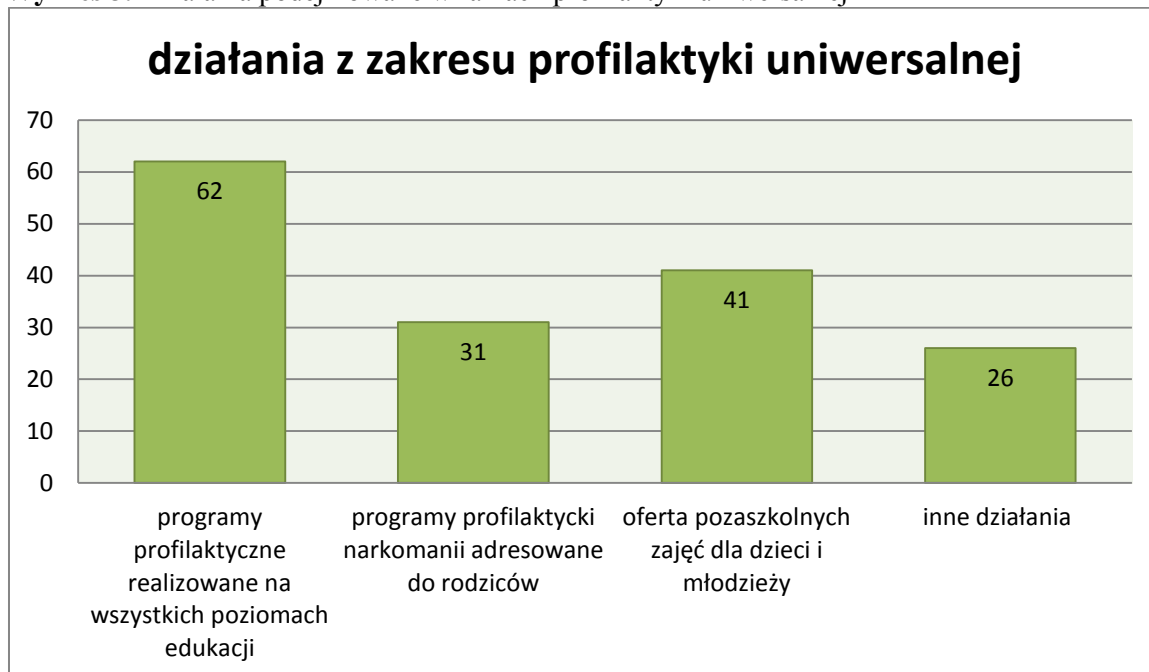
Wykres 2. Odsetek gmin województwa świętokrzyskiego, które w 2016 roku podejmowały działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej

Jak wynika ze sprawozdawczości gmin z województwa świętokrzyskiego, w 2016 roku (89 gmin) 87,25 % gmin z terenu województwa świętokrzyskiego wspierało programy profilaktyki uniwersalnej.

Z analizy pozyskanych sprawozdań wynika, iż najczęstszą formą działań profilaktyki uniwersalnej podejmowaną przez gminy w 2016 roku było wspieranie programów profilaktycznych realizowanych na wszystkich poziomach edukacji – przez 62 gminy.

Wykres 3. Działania podejmowane w ramach profilaktyki uniwersalnej

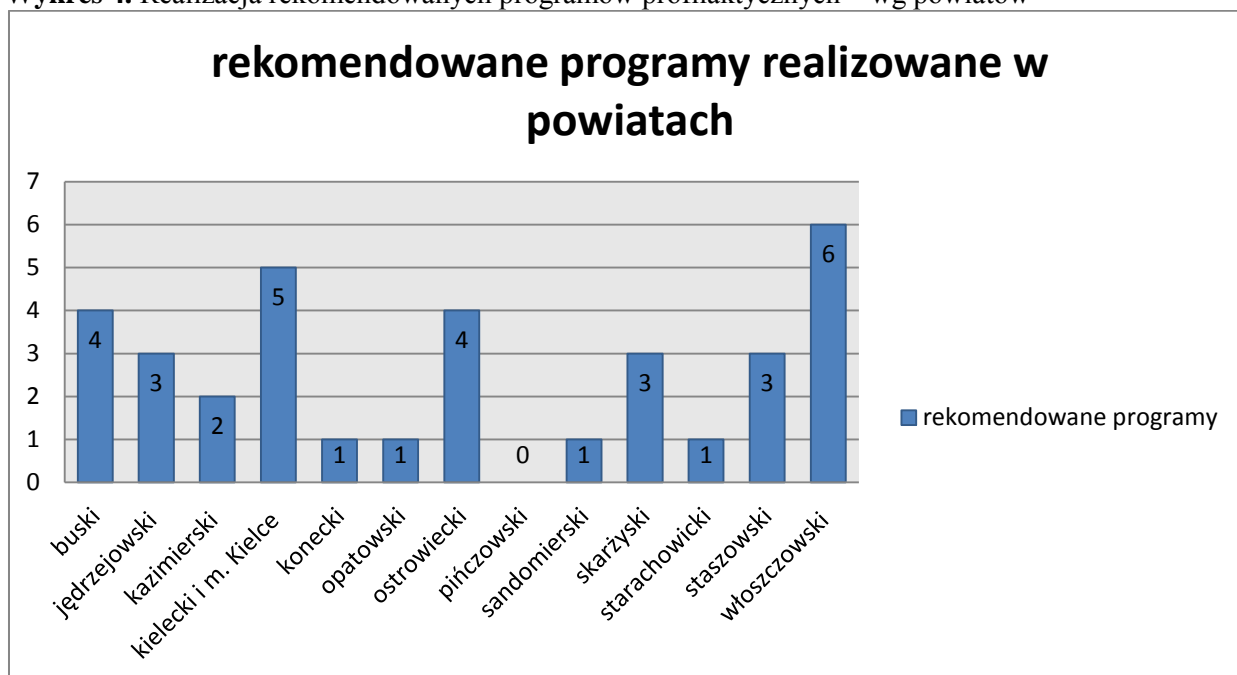
Realizując działania z powyższego zakresu:

- 62 gminy (60,78 % gmin) z terenu województwa wspierało programy profilaktyczne na wszystkich poziomach edukacji (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne);
- 31 gmin (30,39% gmin) wspierało programy profilaktyki narkomanii adresowane do rodziców,
- 41 gmin (40,20% gmin) wspierało oferty pozaszkolnych zajęć dla dzieci i młodzieży,
- 26 gmin (25,5% gmin) podejmowało inne działania zgodne z zadaniami określonymi w art.2 ust.1-3 oraz w art.10 ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Spośród programów profilaktyki uniwersalnej, które uzyskały rekomendacje Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Ośrodek Rozwoju Edukacji i Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, samorzady gmin najczęściej finansowały realizację programu „Archipelag Skarbów” – 8 gmin, „Spójrz Inaczej dla klas 1-3”, które polegały między innymi na: realizacji projektów: „Szkoła Wolna od Uzależnień, Droga do Nikąd”, przeprowadzeniu pogadanek podczas wywiadówek z rodzicami, realizację spektakli profilaktycznych.

Na przestrzenie roku 2016, **31 gmin** (30,39% gmin województwa świętokrzyskiego) realizowało programy rekomendowane z zakresu profilaktyki uniwersalnej.

Wykres 4. Realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych – wg powiatów

Z powyższych danych wynika, iż największą aktywność w zakresie realizacji rekomendowanych programów profilaktyki uniwersalnej, wykazywały gminy powiatu włoszczowskiego, które 6 realizacji programów rekomendowanych, tj. 2 realizacje programu Spójrz Inaczej dla klas 1 – 3 – przez gminy: Włoszczowa i Krasocin, 2 realizacje programu Spójrz Inaczej dla klas 4 – 6 – przez gminy: Włoszczowa i Krasocin, 1 realizację programu Szkoła dla Rodziców i Wychowawców – przez gminę Kluczewsko oraz 1 realizację programu UNPLUGGED przez gminę Kluczewsko. W powiecie włoszczowskim w ramach realizacji programów profilaktycznych działaniami objęto około 835 osób.

Spośród programów profilaktyki uniwersalnej, które uzyskały rekomendacje Krajowego Biura, IPiN, ORE i PARPA, samorzządy gmin realizowały:

Tabela 19. Realizacja rekomendowanych programów

Lp.	Program	Liczba gmin realizujących
1.	Archipelag Skarbów	8
2.	Fantastyczne Możliwości	1
3.	Program Domowych Detektywów	1
4.	Program Profilaktyczno-Wychowawczy Epsilon	0
5.	Program Wzmacniania Rodziny 10-14	0
6.	Przyjaciele Zippiego	3
7.	Szkoła dla Rodziców i Wychowawców	1
8.	Laboratorium Wiedzy Pozytywnej	1

9.	Spójrz Inaczej dla klas 1-3	8
10.	Spójrz Inaczej dla klas 4-6	7
11.	Program Trzy Koła	0
12.	Program Profilaktyczny Debata	1

Ponadto, dwie gminy wspierały realizację programu UNPLUGGED.

Najczęściej realizowanym rekomendowanym programem profilaktycznym był Archipelag Skarbów – przez 8 gmin (którego działaniami objęto około 2 083 osoby). Podobnie program Spójrz Inaczej dla klas 1-3 realizowany także przez 8 gmin. Udział w programie wzięło około 1 021 osób.

PROFILAKTYKA SELEKTYWNA I WSKAZUJĄCA

Jak wynika ze sprawozdawczości gmin z województwa świętokrzyskiego, w 2016 roku 49 gmin województwa świętokrzyskiego (48% gmin województwa) podejmowało działania z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej.

Wykres 5. Odsetek gmin województwa świętokrzyskiego, które w 2016 roku podejmowały działania z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej

Z analizy pozyskanych sprawozdań wynika, iż najczęstszą formą działań profilaktyki selektywnej i wskazującej, podejmowanej przez samorzady było wspieranie i oferowanie pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom, w których występuje problem narkomanii oraz problem przemocy – przez 39 gmin.

Wykres 6. Działania podejmowane przez gminy w zakresie profilaktyki selektywnej i wskazującej

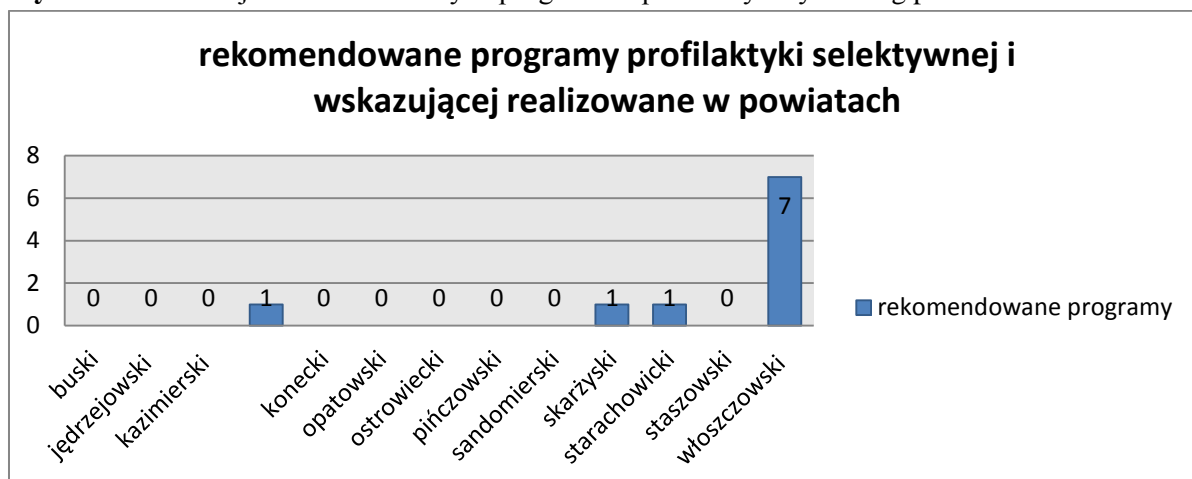
Ogółem, z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej:

- 18% gmin województwa świętokrzyskiego wspierało działalność profilaktyczno - wychowawczą świetlic socjoterapeutycznych i ognisk wychowawczych;

- 5% gmin z terenu województwa wspierało programy wczesnej interwencji, m.in. FreD oraz Szkolna Interwencja Profilaktyczna, adresowane do młodzieży używającej środków odurzających;
- 6,8% gmin wspierało programy profilaktyki selektywnej w miejscach o zwiększonym narażeniu na kontakt z narkotykami (kluby, dyskoteki, imprezy masowe);
- 38 % gmin wspierało oferowanie pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom, w których występuje problem narkomanii oraz problem przemocy;
- 19,6% gmin wspierało obozy profilaktyczne;
- 16,7% gmin wspierało inne programy skierowane do dzieci i młodzieży z grup ryzyka: ze środowisk zmarginalizowanych, zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym oraz dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- 10,8% gmin wspierało inne działania, zgodne z zadaniami określonymi w art.2 ust.1-3 oraz w art.10 ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, które polegały między innymi na prowadzeniu hotelu oraz zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych od narkotyków po ukończonej terapii, prowadzeniu zajęć profilaktycznych w kieleckich szkołach z zakresu przeciwdziałania narkomanii, prowadzeniu punktu konsultacyjnego z całodobowym telefonem zaufania, realizowaniu programu wspomagającego proces terapii i rehabilitacyjny osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin oraz realizację kampanii edukacyjnej dla uczniów kieleckich szkół oraz ich rodziców nt. szkodliwości narkotyków i dopalaczy.

Na przestrzeni roku 2016, jedynie **4 gminy** województwa świętokrzyskiego wspierały realizację rekomendowanych programów profilaktyki selektywnej i wskazującej.

Wykres 7. Realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych – wg powiatów

Z powyższych danych wynika, iż największą aktywność w zakresie realizacji rekomendowanych programów profilaktyki selektywnej i wskazującej, wykazywała gmina Radków z powiatu włoszczowskiego, która wspierała następujące programy rekomendowane: FreD goes net, Program Przeciwdziałania Młodzieżowej Patologii Społecznej, Szkolna Interwencja Profilaktyczna, Środowiskowa Profilaktyka Uzależnień, Program wspomaganie rozwoju psychospołecznego dzieci nieśmiałych, Program wspomaganie rozwoju psychospołecznego dzieci nie lubianych przez rówieśników z powodu zachowań antyspołecznych oraz Program Nauki Zachowania.

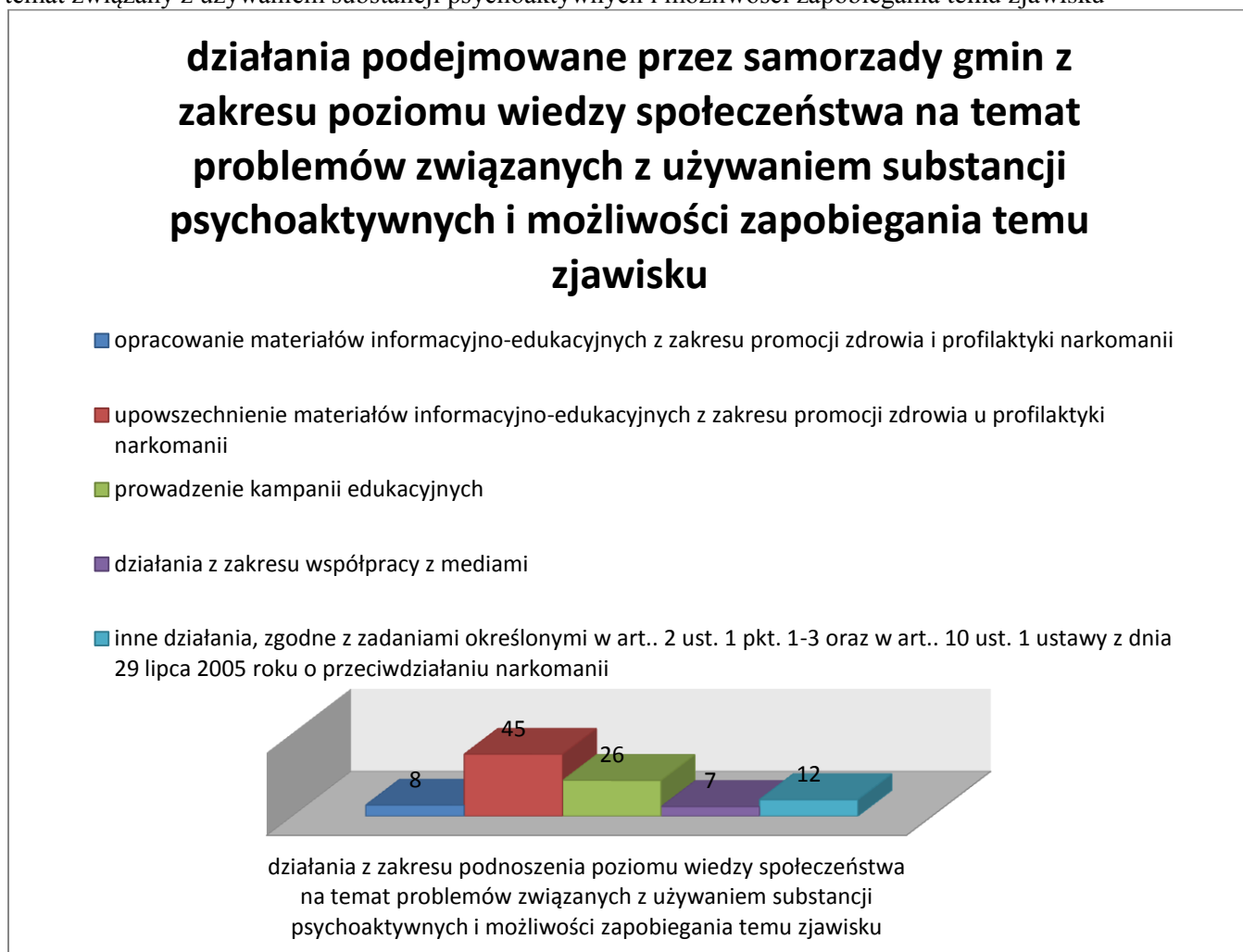
Ponadto, gmina Daleszyce z powiatu kieleckiego wspierała realizację programu „Szkolna Interwencja Profilaktyczna”, którego odbiorcami było 28 osób, gmina Skarżysko – Kamienna (powiat skarżyski), podobnie jak gmina Starachowice (powiat starachowicki) wspierały program FreD goes net.

PODNIESIENIE POZIOMU WIEDZY SPOŁECZEŃSTWA NA TEMAT PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH Z UŻYWANIEM SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH I MOŻLIWOŚCI ZAPOBIEGANIA TEMU ZJAWISKU

50% gmin województwa świętokrzyskiego wspierało działania mające na celu podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i możliwości zapobiegania temu zjawisku.

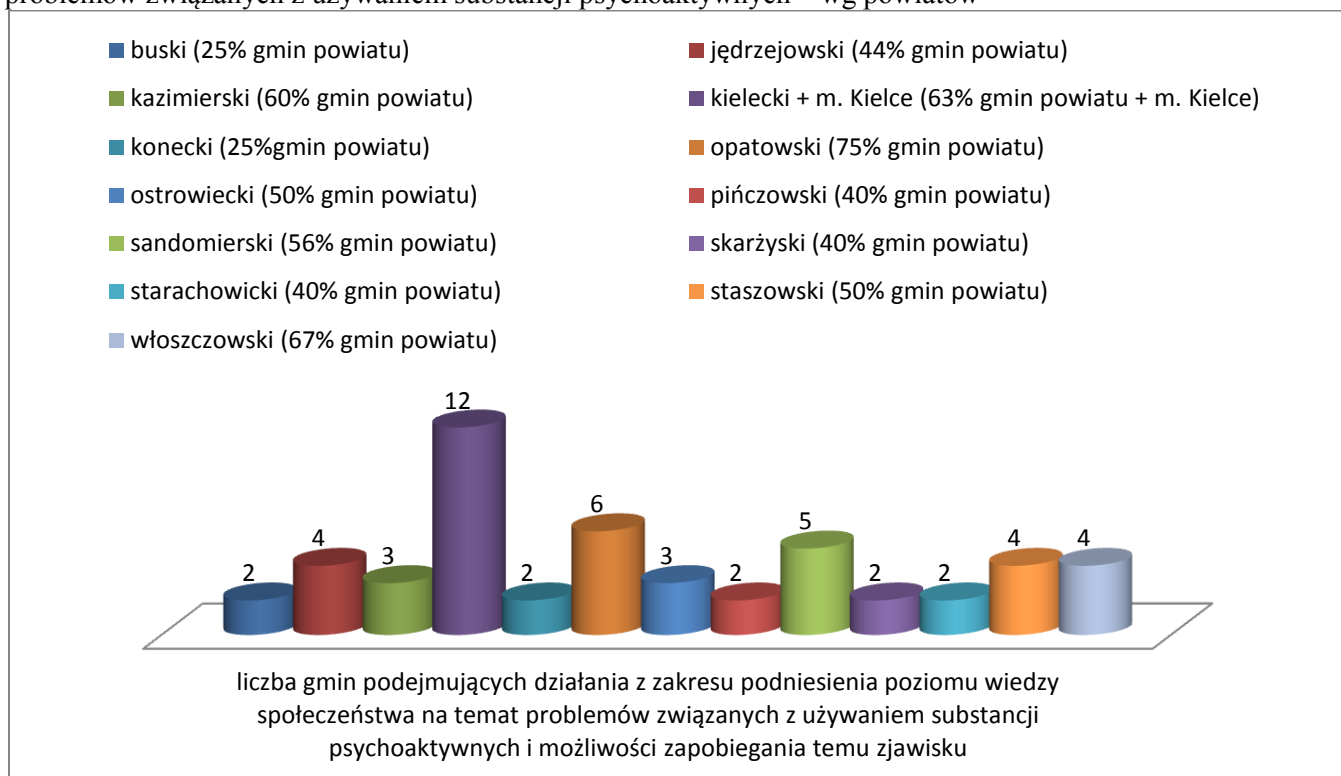
Najczęstszą formą wspierania przez gminy województwa świętokrzyskiego (44% gmin) z powyższego zakresu, było upowszechnianie materiałów informacyjno edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii.

Wykres 8. Działania podejmowane przez gminy z zakresu podnoszenia wiedzy społeczeństwa na temat związany z używaniem substancji psychoaktywnych i możliwości zapobiegania temu zjawisku

25% gmin województwa prowadziło kampanie edukacyjne, 11,8% gmin podejmowało inne działania zgodne z zadaniami określonymi w art. 2 ust. 1 pkt. 1-3 oraz w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii. Najmniej licznymi działaniami podejmowanymi przez samorzady było opracowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii – 7,8% gmin oraz podejmowanie współpracy z mediami – 6,8% gmin województwa.

Wykres 9. Realizacja działań z zakresu podniesienia poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych – wg powiatów

Z powyższego zestawienia wynika, iż największą aktywnością w 2016 roku w zakresie podniesienia poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i możliwości zapobiegania temu zjawisku wykazały się gminy powiatu opatowskiego i włoszczowskiego.

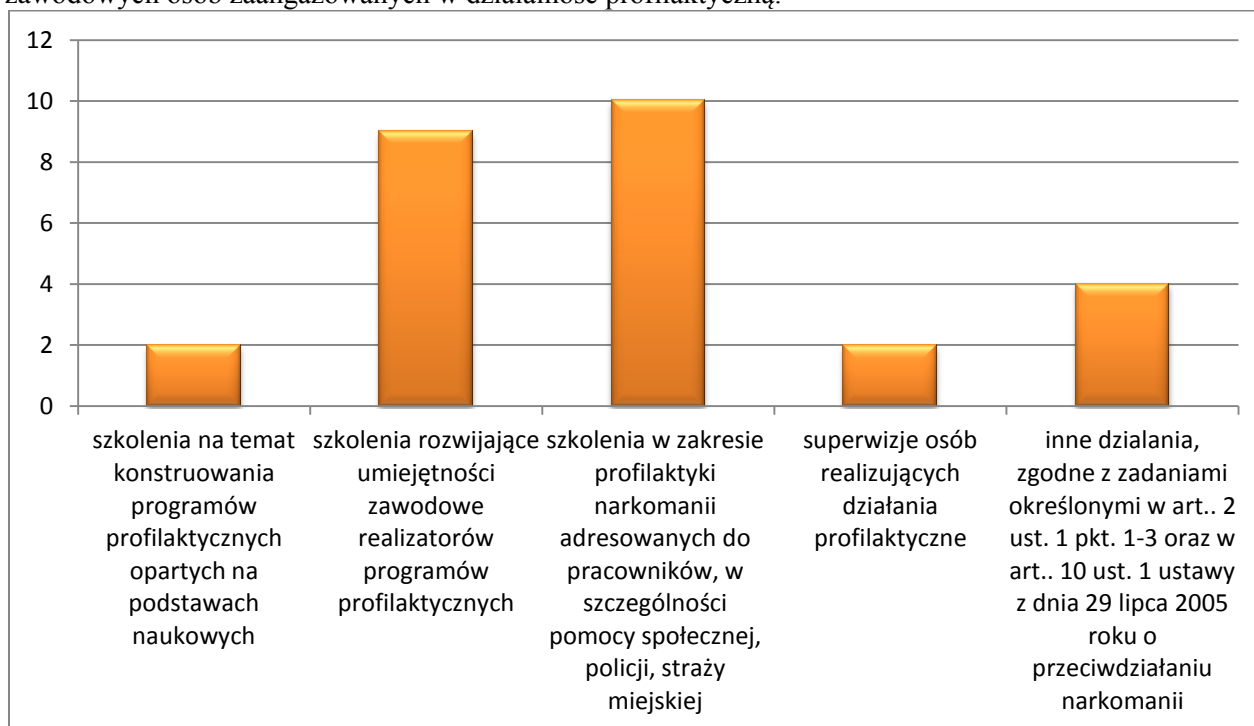
Najmniejszą zaś aktywnością w tym zakresie wykazały się gminy powiatu koneckiego i buskiego.

PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH OSÓB ZAANGAŻOWANYCH W DZIAŁALNOŚĆ PROFILAKTYCZNA

18% gmin województwa świętokrzyskiego (19 gmin) wspierało finansowo lub podejmowało działania sprzyjające podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zaangażowanych w działalność profilaktyczną.

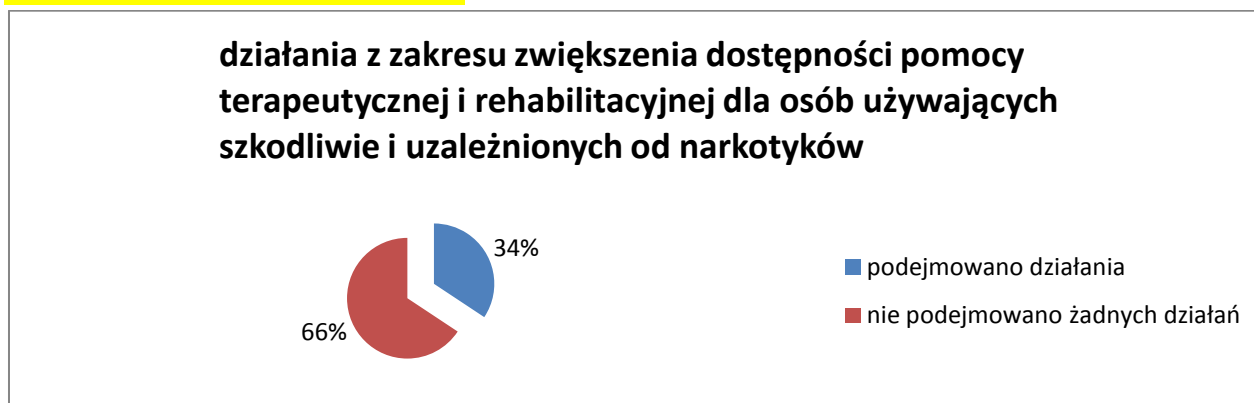
Najczęściej samorządy gmin podejmowały działania polegające na wspieraniu i prowadzeniu szkoleń w zakresie profilaktyki narkomanii adresowanych do pracowników, w szczególności pomocy społecznej, policji, straży miejskiej (9% gmin województwa).

Wykres 10. Działania podejmowane przez samorządy gmin w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób zaangażowanych w działalność profilaktyczną.

Zaledwie 2 (1,9% gmin województwa) gminy województwa świętokrzyskiego wspierały szkolenia na temat konstruowania programów profilaktycznych opartych na podstawach naukowych, 9 gmin (8,8% gmin województwa) wspierało szkolenia rozwijające umiejętności zawodowe realizatorów programów profilaktycznych, 2 gminy (1,9% gmin województwa) wspierało superwizje osób realizujących działania profilaktyczne. 4 gminy (3,9% gmin) podejmowały inne działania zgodne z zadaniami określonymi w art. 2 ust. 1 pkt. 1-3 oraz w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

LECZENIE, REHABILITACJA, OGRANICZANIE SZKÓD ZDROWOTNYCH I REINTEGRACJA SPOŁECZNA

Wykres 11. Odsetek gmin, które podejmowały działania z zakresu zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków.

Jak wynika ze sprawozdawczości gmin z województwa świętokrzyskiego, w 2016 roku (35 gmin) 34% gmin z terenu województwa świętokrzyskiego wspierało działania z zakresu zwiększenie dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków.

Tabela 20. Działania podejmowane w ramach zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków.

Lp.	Działanie	Liczba gmin realizujących
a.	Powstawanie nowych placówek ambulatoryjnych	2
b.	Rozwój i modernizacja bazy materialnej zakładów prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od narkotyków lub używających ich w sposób szkodliwy	2
c.	Finansowanie programów pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej w placówkach leczenia uzależnień	6
d.	Upowszechnianie informacji na temat placówek i programów dla osób uzależnionych	30
e.	Programy kierowane do specyficznych grup odbiorców	8
f.	Obozy i turnusy rehabilitacyjne	0
g.	Inne działania, zgodne z zadaniami określonymi w art. 2 ust. 1 pkt. 1-3 oraz w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii	9

Z analizy pozyskanych danych wynika, iż najczęstszą formą wsparcia tego kierunku przez samorządy gmin było upowszechnianie informacji na temat placówek i programów dla osób uzależnionych. Taką inicjatywę podejmowało 30 gmin (około 29% gmin województwa). Żaden samorząd nie wspierał obozów i turnusów rehabilitacyjnych.

W oparciu o analizę sprawozdawczości samorządów z realizacji gminnych programów przeciwdziałania narkomanii, wynika, iż największą aktywność podejmowały gminy powiatu skarżyskiego (80% gmin) oraz powiatu włoszczowskiego (ok. 67% gmin).

ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI PROGRAMÓW OGRANICZANIA SZKÓD ZDROWOTNYCH DLA OSÓB UŻYWAJĄCYCH SZKODLIWIE I UZALEŻNIONYCH OD NARKOTYKÓW

Żadna gmina z terenu województwa świętokrzyskiego w 2016 roku nie podejmowały działań zmierzających do zwiększenia dostępności programów ograniczania szkód zdrowotnych dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków.

ZMNIEJSZANIE MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ WŚRÓD OSÓB UŻYWAJĄCYCH NARKOTYKÓW SZKODLIWI ORAZ OSÓB UZALEŻNIONYCH

Jak wynika z danych pozyskanych od samorządów województwa, jedynie niemalże 11% gmin (11 gmin) podejmowało działania wpływające na zmniejszenie marginalizacji społecznej wśród osób używających narkotyków szkodliwie oraz osób uzależnionych.

Wykres 12. Odsetek gmin które podejmowały działania zmierzające do zmniejszenia marginalizacji społecznej wśród osób używających narkotyków szkodliwie oraz osób uzależnionych

Najczęstszą formą działań zmniejszających marginalizację społeczną wśród osób używających narkotyków szkodliwie oraz osób uzależnionych podejmowaną przez gminy było udzielanie świadczeń pomocy społecznej – przez 7 gmin województwa oraz wspieranie centrów integracji społecznej – przez 3 gminy.

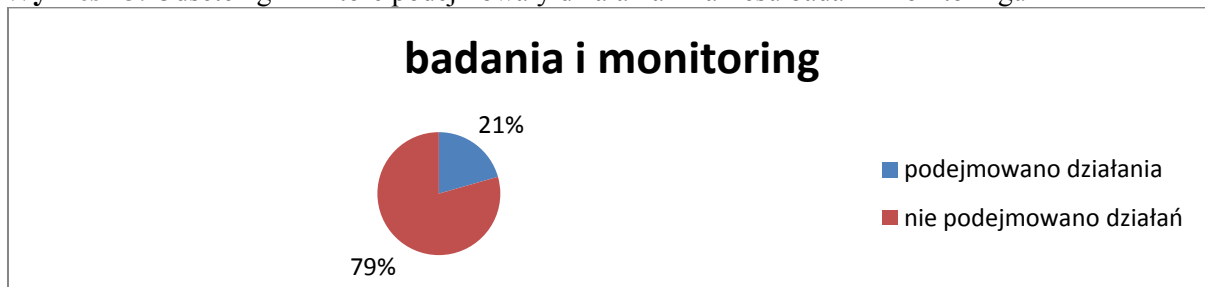
WSPIERANIE ROZWOJU ZAWODOWEGO PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH W PLACÓWKACH PROWADZĄCYCH LECZENIE I REHABILITACJĘ OSÓB UZALEŻNIONYCH OD NARKOTYKÓW ORAZ INNYCH GRUP ZAWODOWYCH MAJĄCYCH STYCZNOŚĆ Z OSOBAMI UZALEŻNIONYMI OD NARKOTYKÓW (NP. POLICJANTÓW, PRACOWNIKÓW SPOŁECZNYCH, KURATORÓW, LEKARZY, ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH)

Z zakresu wspierania rozwoju zawodowego pracowników zatrudnionych w placówkach prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od narkotyków oraz innych grup zawodowych mających styczność z osobami uzależnionymi od narkotyków (np. policjantów, pracowników społecznych, kuratorów, lekarzy, organizacji pozarządowych) w 2016 roku działania podjęły jedynie trzy gminy w województwie (2 gminy z powiatu sandomierskiego oraz jedna gmina z powiatu włoszczowskiego).

BADANIA I MONITORING

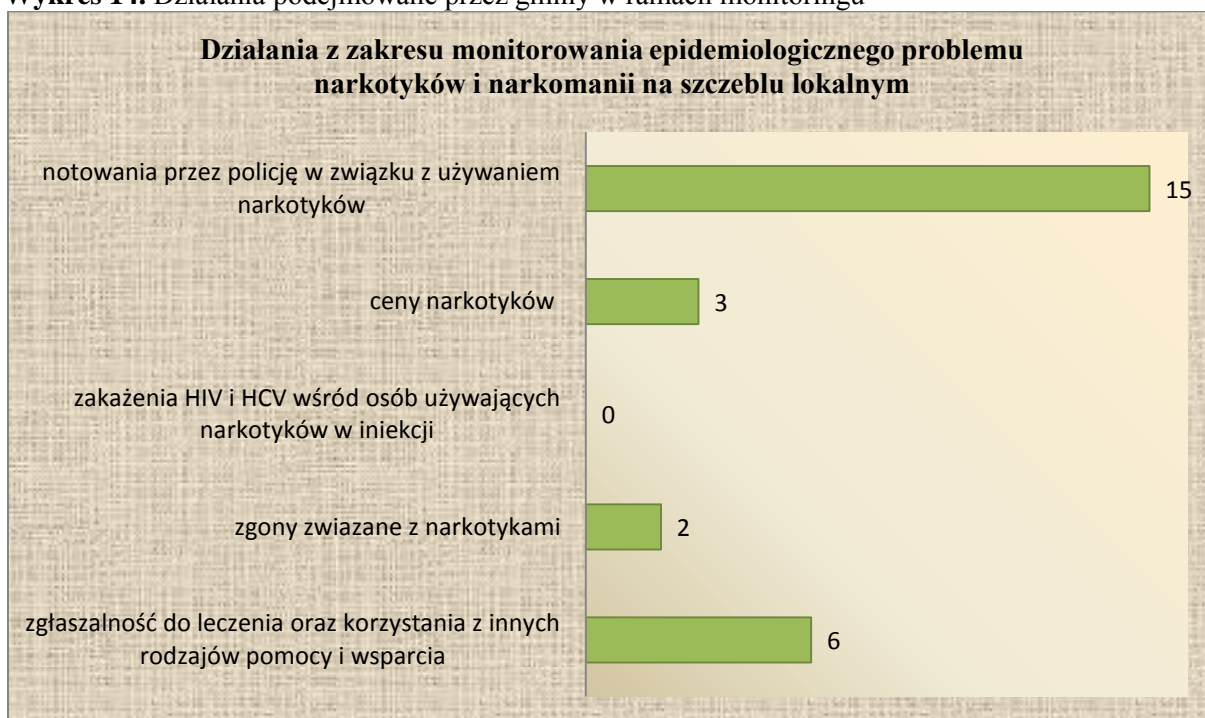
W 2016 roku, z zakresu badań i monitoringu działania podejmowane były przez 21 gmin (21% gmin województwa).

Wykres 13. Odsetek gmin które podejmowały działania z zakresu badań i monitoringu

Najczęstszą formą działań podejmowanych przez samorzządy gminne z zakresu monitoringu było zbieranie i analizowanie danych związanych z notowaniami przez policję w związku z używaniem narkotyków. Działanie to realizowało 15 gmin województwa świętokrzyskiego.

Wykres 14. Działania podejmowane przez gminy w ramach monitoringu

Żaden z samorządów nie podejmował monitoringu zakażeń HIV i HCV wśród osób używających narkotyków w iniekcji.

Najczęstszą formą działań podejmowanych przez samorzządy gminne z zakresu badań, było wspieranie i realizowanie badań ankietowych w populacji generalnej oraz wśród młodzieży.

MONITOROWANIE POSTAW SPOŁECZNYCH NA TEMAT PROBLEMU NARKOTYKÓW I NARKOMANII

W ramach monitorowania postaw społecznych na temat problemu narkotyków i narkomanii w 2016 roku na obszarze województwa świętokrzyskiego, 7 samorządów gminnych prowadziło działania mające na celu zbieranie danych statystycznych na temat reakcji instytucjonalnej na problem narkotyków i narkomanii.

ROZWÓJ I KONSOLIDACJA SYSTEMU INFORMACJI O NARKOTYKACH I NARKOMANII

W ramach rozwoju i konsolidacji systemu informacji o narkotykach i narkomanii w 2016 roku działania podejmowane były przez 3 gminy z terenu województwa świętokrzyskiego.

IV. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Analiza zebranych danych pozwala na poszukiwanie rozwiązań, które mogłyby wpłynąć na zwiększenie zasięgu profesjonalnych programów profilaktycznych i na podniesienie jakości realizowanych działań. W związku z powyższym, przy tworzeniu lokalnej strategii antynarkotykowej na lata przyszłe uwzględnić następujące obszary i kierunki działań:

- wdrażać oraz wspierać realizację rekomendowanych programów profilaktycznych na wszystkich poziomach profilaktyki. Baza programów rekomendowanych znajduje się między innymi na stronie internetowej: www.programyrekomendowane.pl;
- ze względu na obniżający się wiek inicjacji narkotykowych, należy poszerzyć i zwiększyć zakres działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży szkół podstawowych;
- podejmować działania z zakresu podnoszenia wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i możliwości zapobiegania temu zjawisku;
- pogłębiać współpracę z organizacjami pozarządowymi, w tym na zasadach ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- z uwagi na poziom występowania zaburzeń psychiatrycznych zasadnym jest zapewnienie łatwego dostępu do leczenia psychiatrycznego;
- wśród osób używających narkotyków należy poszerzyć zakres działań informacyjnych dotyczących zagrożeń zdrowotnych i społecznych powodowanych przez narkomanię i politoksykomanie;
- realizować działania mające na celu reintegrację społeczną i zawodową osób uzależnionych oraz ich rodzin;
- konieczne jest systematyczne doskonalenie kompetencji wszystkich osób uczestniczących w realizacji zadań w dziedzinie profilaktyki i rozwiązywania problemów narkomanii w kolejnych latach, z uwagi na odpowiednie kwalifikacje, umiejętności, wiedzę w działaniu są warunkiem właściwego wykonywania wszystkich zadań w tym zakresie;
- wspieranie programów kierowanych do rodzin i bliskich osób z problemem narkotykowym;
- konieczne jest wzmożenie działań z zakresu lokalnego monitoringu sytuacji epidemiologicznej związanej z narkotykami, polegające na systematycznym zbieraniu i analizowaniu danych o problemie narkomanii, co będzie stanowiło podstawę do

opracowywania planów działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałaniu narkomanii na kolejne lata.

- prowadzić badania związane zwłaszcza z diagnozą zachowań problemowych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, podejmowanych przez młodzież.
- prowadzić ewaluację programów profilaktycznych.

V. STRESZCZNIENIE

1. W maju i czerwcu 2015 r. w ramach międzynarodowego projektu: „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD) zrealizowano audytoryjne badania ankietowe na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych województwa świętokrzyskiego.

2. Porównując wyniki badań ESPAD zrealizowanych w województwie świętokrzyskim w 2005 roku z wynikami badań z 2015 roku zaobserwować można wzrost używalności substancji psychoaktywnych wśród młodzieży (używanie marihuany i haszyszu – wzrost używalności o 11,2 punktów procentowych).

3. Najbardziej rozpowszechnionymi wśród młodzieży szkolnej substancjami psychoaktywnymi są marihuana i haszysz (24,3% wśród uczniów klas gimnazjalnych i 39,8% w starszej grupie), a następnie leki uspokajające i nasenne przyjmowane bez zalecenia lekarza. Wdrażając programy profilaktyczne i edukacyjne warto uwzględnić problematykę używania powyższych substancji.

4. W Polsce w 2016 roku w odniesieniu do 2015 nastąpił nieznaczny spadek (o 3 przypadki) liczby zakażeń wirusem HIV oraz spadek przypadków zachorowań na AIDS. W województwie świętokrzyskim na przełomie 2015 i 2016 roku liczba zakażeń wirusem HIV wzrosła (o 2 przypadki), natomiast nie odnotowano żadnego zachorowania na AIDS.

Na przestrzeni lat 2014 - 2016, w województwie świętokrzyskim odnotowuje się jedną z najmniejszych liczb zakażeń wirusem HIV, zachorowań na AIDS oraz zgonów z powodu AIDS w Polsce.

5. W województwie świętokrzyskim istnieje jeden punkt konsultacyjno-diagnostyczny oferujący bezpłatne badania w kierunku zakażenia wirusem HIV. Punkt Konsultacyjno – Diagnostyczny prowadzony jest przez Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie”, ul. Karczówkowska 36, 25-711 Kielce.

6. W 2016 roku w następstwie przyjmowania środków zastępczych odnotowanych zostało przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kielcach 146 zgłoszeń przypadków podejrzeń zatruc środków zastępczymi. Problem ten dotyczył głównie mężczyzn, (129) natomiast pozostałe 17 zatruc dotyczyło kobiet. Największą liczbę podejrzeń zatruc – aż 85 przypadków stwierdzono u nastolatków w grupie wiekowej 14 – 17 lat (14 lat – 14 przypadków, 15 lat – 12 przypadków, 16 lat – 31 przypadków, 17 lat – 28 przypadków).

Należy zatem stwierdzić, że problem zażywania tzw. „dopalaczy” dotyczy przede wszystkim ludzi młodych

7. Program metadonowy (leczenie substytucyjne) realizowany jest przez Poradnię Leczenia Uzależnień przy POZ w Starachowicach. Liczba leczonych pacjentów w 2016 roku wyniosła ogółem 36 osób, w tym 23 mężczyzn oraz 13 kobiet.

8. Działania profilaktyczne na rzecz przeciwdziałania podejmowane były przez: jednostki samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego, Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, Kuratorium Oświaty w Kielcach, Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach, Areszt Śledczy, organizacje pozarządowe oraz samorząd województwa świętokrzyskiego.

9. W ramach ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi w Departamencie Ochrony Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego przeprowadzono otwarty konkurs ofert z zakresu zwalczania narkomanii, na który przeznaczono kwotę 60 000,00 zł oraz na zakres ochrony i promocji zdrowia kwotę 200 000,00 zł.

10. Główną przyczyną hospitalizacji psychiatrycznej mieszkańców województwa w zakładach opieki zdrowotnej zlokalizowanych na terenie województwa były zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu (F10).

11. W 2015 roku w województwie świętokrzyskim odnotowano 1 przypadek zgonu z powodu przedawkowania narkotyków. *(Posiadane dane dotyczące zgonów z powodu przedawkowania narkotyków dotyczą 2015 r.).*

12. W 2016 r. odnotowano ogółem 950 pacjentów leczonych w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych. Największą liczbę leczonych w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych – w 2016 r. odnotowano z powodu:

- ✓ **przyjmowania kanabinoli** – rozpoznanie: zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny – 82 przypadki oraz ostrego zatrucia i używania szkodliwego – 69 przypadków,
- ✓ **przyjmowania leków uspakajających i nasennych** - rozpoznanie: zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny – 66 przypadków,
- ✓ **przyjmowania kilku substancji lub innych substancji psychoaktywnych** – rozpoznanie: zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny – 457 przypadków oraz ostrego zatrucia i używani szkodliwego - 90 przypadków.

13. W 2016 r. odnotowano 280 pacjentów leczonych po raz pierwszy w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych.

Wg rozpoznania zasadniczego – leczeni po raz pierwszy - największą liczbę leczonych w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych – w 2016 r. odnotowano z powodu:

- ✓ **przyjmowania kanabinoli** – rozpoznanie: ostre zatrucie i używanie szkodliwe – 26 przypadków,
- ✓ **przyjmowania kilku substancji lub innych substancji psychoaktywnych** – rozpoznanie: zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny – 154 przypadki oraz ostre zatrucie i używanie szkodliwe – 25 przypadków.

14. Według danych przekazanych przez Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach, w 2016 roku zostało wszczętych 554 postępowań w sprawach o przestępstwa narkotykowe. W porównaniu z rokiem ubiegłym, powyższą kwestię, należy zauważyć, iż nastąpiła niewielka tendencja spadkowa.

15. Policjanci zwalczający przestępczość narkotykową najczęściej na terenie województwa zabezpieczają: marihuanę, amfetaminę, haszysz, tabletki ekstazy oraz konopie indyjskie.

16. Analizując dane dotyczące ilości zabezpieczonych narkotyków przez Świętokrzyską Policję na przestrzeni dwóch ostatnich lat, zaobserwować można niepokojące zjawisko znaczącego wzrostu konfiskowanych substancji. W 2016 roku skonfiskowano: marihuanę – 84,3 kg, amfetaminę – 5,4 kg, haszysz – 315,6 kg, ekstazy – 315,8 g oraz konopi indyjskich – 51326 g.

17. W województwie świętokrzyskim największą liczbę postanowień wszczętych odnotowano z powodu naruszenia następujących artykułów prawnych wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii:

- art. 62 ust. 1 - Kto, wbrew przepisom ustawy, posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 – **397 przypadków** (w roku 2015 - 428 przypadki);

- art. 63 ust. 1 - Kto, wbrew przepisom ustawy, uprawia mak, z wyjątkiem maku niskomorfinowego, konopie, z wyjątkiem konopi włóknistych, lub krzew koki, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 – **48 przypadków** (w roku 2015 – 34 przypadki).

18. Największą liczbę przestępstw stwierdzonych odnotowano z powodu naruszenia następujących aktów prawnych wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii:

- art. 62 ust. 1 - Kto, wbrew przepisom ustawy, posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 – **809 przypadków** (w 2015 r. – 729 przypadków);

- art. 59 ust. 1 - Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, udziela innej osobie środka odurzającego lub substancji psychotropowej, ułatwia użycie albo nakłania do użycia takiego środka lub substancji, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10 – **477 przypadków** (w 2015 r. – 705 przypadków).

19. Lokalne systemy profilaktyki i rozwiązywania problemów narkomanii realizują w dużym stopniu organizacje pozarządowe, dlatego też wspieranie działalności organizacji społecznych jest celowym oraz istotnym zadaniem Samorządu Województwa. Organizacje pozarządowe w szerokim stopniu prowadzą działalność profilaktyczną, edukacyjną, a także przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych. Ponadto, podmioty te prowadzą działalność informacyjną i motywującą do leczenia wśród osób używających narkotyków niezmotywowanych do leczenia. Bardzo istotnym działaniem przez nie prowadzonym jest także reintegracja społeczna i zawodowa osób uzależnionych.

W roku 2016 na wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu zwalczania narkomanii Samorząd Województwa Świętokrzyskiego kwotę 60 000,00 zł.

Załączniki

1. Wykaz podmiotów leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych w woj. świętokrzyskim w 2016 r.

Tabela 1. Poradnie leczenia uzależnień

Poradnie Leczenia Uzależnień			
Lp.	Nazwa podmiotu	Adres	Telefon
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Is-Med-Ps" Nzoz Is-Med - Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Armii Krajowej 10, Jędrzejów	41 386 14 05
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Nadzieja Rodzinie" Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Karczówkowska 36, Kielce	041 345 56 65
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Patron" Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Kopernika 3, Kielce	41 344 50 27
4.	Obwód Lecznictwa Kolejowego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Sokola 50, Skarżysko-Kamienna	41 278 43 61 wew. 105
5.	Ośrodek Leczenia Uzależnień Od Środków Psychoaktywnych "San Damiano" Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Franciszkańska 10, Chęciny	41 315 11 40
6.	Ośrodek Leczenia Zaburzeń Psychicznych I Uzależnień "Eskulap" Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Sienkiewicza 80, Ostrowiec Świętokrzyski	41 265 14 24
7.	Zeta Mi Spółka Z Ograniczoną Odpowiedzialnością Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Ogrody 10A/3U, Ostrowiec Świętokrzyski	41 263 39 36
8.	Ośrodek Leczenia Zaburzeń Psychicznych I Uzależnień "Michałów" Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Ostrowiecka 151, Starachowice	41 273 57 35
9.	Ośrodek Terapii Uzależnienia I Współuzależnienia Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Jana Nowaka Jeziorańskiego 65, Kielce	41 368 68 31
10.	Poradnia Zdrowia Psychicznego I Leczenia Uzależnień Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Stefana Batorego 11A, Busko - Zdrój	604 115 204
11.	Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Radomska 70, Starachowice	41 273 98 16
12.	Promedic Centrum Psychoterapii Agnieszki Nehrebeckiej	ul. Bednarska 3, Pińczów, ul. Mickiewicza 24, Staszów	791 063 393
13.	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej	ul. Partyzantów 12, Kazimierza Wielka	41 352 21 40 wew. 38

	Poradnia Leczenia Uzależnień		
14.	Stowarzyszenie Monar Poradnia Profilaktyki, Leczenia I Terapii Uzależnień	Malików 150B, Kielce	41 367 36 93
15.	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu Poradnia Terapii Uzależnień	ul. Schinzla 13, Sandomierz	15 833 07 31
16.	Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Jagiellońska 72, Kielce	41 345 73 46
17.	Top Medicus Spółka Z Ograniczoną Odpowiedzialnością Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Szpitalna 4/Szp, Opatów	15 86 82 05
18.	Wojewódzki Szpital Zespolony W Kielcach 205 Poradnia Terapii Uzależnienia Od Alkoholu I Współuzależnienia	ul. Grunwaldzka 47, Kielce	41 367 12 08
19.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Nowe Życie" Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Mleczarska 11, Włoszczowa	41 394 44 06
20.	Zespół Opieki Zdrowotnej w Końskich Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Gimnazjalna 41B, Końskie	41 390 22 25

Źródło danych: <https://zip.nfz.gov.pl>

Tabela 2. Poradnie Terapii Uzależnienia Od Substancji Psychoaktywnych

Poradnie Terapii Uzależnienia Od Substancji Psychoaktywnych			
Lp.	Nazwa podmiotu	Adres	Telefon
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Nadzieja Rodzinie" w Kielcach Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych	ul. Karczówkowska 36, Kielce	41 345 56 65
2.	Ośrodek Leczenia Uzależnień od Środków Psychoaktywnych "San Damiano" - Chęciny Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych	ul. Franciszkańska 10, Chęciny	41 315 11 40
3.	Ośrodek Leczenia Uzależnień od Środków Psychoaktywnych "San Damiano" - Chęciny Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych "Wspólnota"	ul. 11 Listopada 15, Połaniec	15 865 07 38
4.	Promedic Centrum Psychoterapii Agnieszki Nehrebeckiej Poradnia Terapii Uzależnienia od	ul. Bednarska 3, Pińczów, ul. Mickiewicza 24, Staszów	791 063 393

	Substancji Psychoaktywnych		
5.	Stowarzyszenie Monar Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Kielcach Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych	Malików 150B, Kielce	41 367 36 93

Źródło danych: <https://zip.nfz.gov.pl>

Tabela 3. Oddziały/Ośrodki Rehabilitacyjne Dla Uzależnionych Od Substancji Psychoaktywnych

Oddziały/Ośrodki Rehabilitacyjne Dla Uzależnionych Od Substancji Psychoaktywnych			
Lp.	<i>Nazwa podmiotu</i>	<i>Adres</i>	<i>Telefon</i>
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Nadzieja Rodzinie" w Kielcach Ośrodek Rehabilitacji dla Osób z Uzależnieniem od Substancji Psychoaktywnych	Pałęgi 80	41 373 75 67
2.	Ośrodek Leczenia Uzależnień od Środków Psychoaktywnych "San Damiano" - Chęciny Ośrodek Rehabilitacyjny dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych	ul. Franciszkańska 10, Chęciny	41 315 11 40
3.	Stowarzyszenie Monar Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży w Lutej Ośrodek Rehabilitacyjny dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych	Luta	41 343 25 05

Źródło danych: <https://zip.nfz.gov.pl>

Tabela 4. Hostele

Hostel Dla Uzależnionych Od Substancji Psychoaktywnych			
Lp.	<i>Nazwa podmiotu</i>	<i>Adres</i>	<i>Telefon</i>
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Nadzieja Rodzinie" w Kielcach Hostel Dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych w Kielcach	ul. Jana Nowaka Jeziorańskiego 75, Kielce	41 366 94 03
2.	Ośrodek Leczenia Uzależnień od Środków Psychoaktywnych "San Damiano" - Chęciny Hostel dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych "Rivotorto"	ul. Franciszkańska 10, Chęciny	41 315 11 40
3.	Stowarzyszenie Monar	Malików 150B, Kielce	41 367 36 93

	Hostel dla Osób Uzależnionych w Kielcach Hostel dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych		
--	--	--	--

Źródło danych: <https://zip.nfz.gov.pl>